

1638

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

103267

ל"ג בעומר תש"ל

**התורה מעידה שהמצב הגשמי אינו טוב, איך דורשים שנהיה בשמחה?
התוועדות עם הרבי**

**"מחצית" או כחות? ה"שותפות" הייחודית של יהודי עם הקב"ה
שולחן שבת חסידי**

**לומדים, לומדים, אך להיכן נעלם ה'ביטחון' כשבאים לידי פועל?
מכתב מבואר**

אנו עומדים בערב שבת מברכים חודש אדר, בה אף נזכה לקרוא את הראשונה מבין ארבע הפרשיות: פרשת שקלים.

הרבי אומר כי ההוראה "משנכנס אדר מרבין בשמחה" תקפה כבר משבת זו, שבה אנו "מברכים" ו"ממשיכים" את ענייני חודש אדר. במדור 'התועדות עם הרבי' שבפתח הגיליון, נוכל לקבל פרספקטיבה נכונה על החיים - כזו שתאפשר לנו להביט נכוחה על המציאות ולקיים את הציווי "עבדו את ה' בשמחה" באופן תמידי, חרף האתגרים והקשיים הרבים.

את המבט החסידי על פרשת שקלים נפגוש במדור 'שולחן שבת חסידי'. נגלה כיצד ההכרה בכך שפעולותינו הן "מחצית" בלבד, יכולה לסייע רבות בעבודת ה' ולכוון אותה לאפיקים הראויים.

בפרשת השבוע אנו קוראים גם את הפסוק "ורפא ירפא", ממנו למדו חז"ל כי "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות". במדור 'מכתב מבואר' נעיין בהדרכתו הבהירה של הרבי בנוגע לחובה לשמור על בריאות הנפש ולהימנע מחרדות מיותרות, גם כאשר נמצאים, חלילה, במצב רפואי מורכב.

נישא תפילה כי בימי שמחה אלו נזכה לשמוח בשמחת הגאולה האמיתית והשלמה, וגם ברגעים האחרונים של הגלות, יזמנו משמיים לכל אחד ואחת מישראל את כל הסיבות לשמוח, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

03 התורה מעידה שמצבם הגשמי של עם ישראל בזמן הזה אינו טוב, כיצד דורשים מאיתנו במקביל להיות בשמחה תמידית? • **התועדות עם הרבי**

04 מדוע פרשת משפטים קופצת פתאום אחורה, לימים שלפני מתן תורה? ניתוח פרשני מקורי של מבנה הפרשה, חושף בפנינו תובנה עמוקה: איך להפוך מ'עובדים שכירים' של הקדוש ברוך הוא ל'שותפים' שחיהם הם שליחות אחת גדולה • **שיעור בלקוטי שיחות**

12 צריכים לציית להוראות הרופא, אך אין מקום ל'בהלה' ודאגה סביב המצב הרפואי, כדי להבריא את הגוף, צריך לוודא גם את בריאות הנפש - לקט מכתבים אודות רפואת הנפש שמביאה את רפואת הגוף • **מכתב מבואר**

14 מדוע פותחת התורה את ה"משפטים" בדין העבד דווקא? מהו הסיוע המיוחד בעבודת ה' שמעניק לנו משה רבינו? ומה עומד מאחורי ה"קניין" שהתורה מייחסת לו? - דין עבד עברי בעבודת ה' • **אור וחיות**

16 עבור מי יועד ספר התניא שהורה הרבי לרב גרליק לקחת עימו למטוס? מדוע כל פעולה שאנו עושים היא "מחצית" בלבד? וכיצד חלקיק קטן בפעולה הופך ל"מחצית"? - מסר נפלא ממצוות מחצית השקל • **שולחן שבת חסידי**

למנוי דיגיטלי ל'התקשרות':
chabadisrael.co.il/alonichabad

עת לדעת - 13 • לוח חב"ד - 18
• שניים מקרא - 21 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב
עורך ראשי: שלום בלוי עריכה: הרב יוסף יצחק מרגליות
מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד
6084000 • 7474-0793 • ISSN 1638
לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com
התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל"כ"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו"ו מליובאוויטש
זצוקלה"ה נב"מ ז"ע

הרווחת מיליוני דינרי זהב, אתה בוכה על כרוטת נחושת שנאבדה!?

התורה מעידה שמצבם הגשמי של עם ישראל בזמן הזה אינו טוב, כיצד דורשים מאיתנו במקביל להיות בשמחה תמידית?

העקיצה... לא אומרים שלא הייתה כלל עקיצה, הוא אכן נעקץ, אבל הוא לא מרגיש זאת. מצד גודל התענוג מכך שנמצא יחד עם הקב"ה באותה דירה.

אומנם, עניין זה, שנמצאים יחד עם הקב"ה באותה דירה, שייך רק לבני ישראל, להיותם "עם קרובו" של הקב"ה. אך כשמדברים עם גוי לפני שהתגייר, שאין לו שייכות לעניינים אלו, הרי אסור לרמות אותו... ולכן צריך לומר לו, שמצד נקודת המבט של גוי, בעניינים הגשמיים והחומריים, אכן "ישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים וכו'".

והרי זה בדוגמת אדם שיאמר שהרוויח היום אלף אלפים וריבוא רבבות דינרי זהב, אך במקביל יתלונן על כך שאיבד פרוטה. הלא נביט עליו כמו על אדם שאינו שייך להבנה והשגה... 'למאי נפקא מינה' אם איבד פרוטה או לא, בה בשעה שהוא עצמו אומר שהרוויח בבת אחת אלף אלפים וריבוא רבבות דינרי זהב...

אבל במה דברים אמורים, ב'סוחר' שיודע מה הם דינרי זהב. אך כאשר מדובר במי שיש לו 'השגה' רק בפרוטה של נחושת, או בפחות מכך, כך, שאינו רואה דינרי זהב (וגם אם יראה - לא ידע מה הם...), אלא רק 'פרוטה מרוטה' של נחושת, ורואה שנאבדה, הרי הוא עצוב מכך...

וכך גם בנמשל: המעמד ומצב של דווי דחוף וסחוף כו' - כפי שנראה אצל הגוי, וכן הוא על פי תורה - אין לו שום תפיסת מקום אצל יהודי, בה בשעה שיש לו את העניין שנמצא ב"גני" יחד עם הקב"ה. כשם שאיבוד פרוטה אינה תופסת מקום אצל מי שיש לו אלף אלפים וריבוא רבבות דינרי זהב.

וכאשר יהודי נעשה חדור ברעיון והשקפה שעל פי תורה, שכיוון שנמצא יחד עם הקב"ה יש לו את האושר הגדול ביותר, הרי כיוון ש"באור פני מלך חיים", נמשך לו רוב טוב גשמי, בבני חיי ומזוני רוויחי, שיוכל ללמוד תורה ולקיים מצוות מתוך הרחבה והרווחה כפשוטם בגשמיות.

הגמרא אומרת כי כאשר מגיע גר להתגייר בזמן הזה, "אומרים לו... אי [אין] אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים, דחופים, סחופים וכו'?!". כלומר: התורה, שהיא "תורת אמת", מעידה שבזמן הזה, קודם ביאת המשיח, מצבם של עם ישראל בגשמיות הוא אינו כפי שצריך - "דוויים, דחופים, סחופים וכו'".

אומנם, יחד עם זאת, מצווה אותנו התורה: "עבדו את ה' בשמחה". וכיוון שיהודי נקרא 'עובד ה' גם בעת שאוכל ושותה, ואפילו בשעה שישן, שעל ידם מקיים את הציווי "בכל דרכיך דעהו" - הרי נמצא, שבכל משך עשרים וארבע השעות מעת לעת, שבהם היהודי עובד את ה', עליו להיות בשמחה.

וכיוון שהצורך להיות בשמחה הוא הוראה ותביעה של "תורת אמת", בהכרח לומר שאכן יש לו ממה להיות בשמחה. שהרי לא יתבעו ממנו דבר שאינו אמיתי, הפך "תורת אמת".

וההסברה בזה:

ביחס לעולם הזה אומר הקב"ה "באתי לגני". עליך לדעת, אומר הקב"ה ליהודי, שלכל לראש "באתי", באתי לכאן והנני נמצא כאן. עוד לפני שיהודי מגיע לעולם, כבר שוכן בו הקב"ה, ובאופן ש"עיקר שכינה" נמצא כאן בעולם הזה.

רק כיוון ש"למעשה ידיך תכסוף", רוצה הקב"ה שגם ליהודי יהיה בכך חלק - שעל ידי עבודתו יהפוך העולם להיות "גני" של הקב"ה. כי, כשיהודי אומר דבר תורה ומקיים מצווה, הוא נעשה בכך "אושפזיכן [=מארח] לגבורה", ועושה מהעולם דירה לו יתברך.

וכיוון שיהודי נמצא יחד עם הקב"ה באותה 'דירה', הרי מובן שהעובדה ש"ישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים וכו'", אין לה תפיסת מקום אצלו.

ובדוגמת מי שיש לו תענוג גדול ביותר, ובשעת מעשה נעקץ על ידי יתוש, שאינו מרגיש כלל את

מה הסיפור?

פרשת משפטים, שלא כמו הפרשות שלפניה, גדושה במצוות. בפרשה הקודמת קראנו על מעמד מתן תורה, ובפרשה הזו אנו לומדים על למעלה מחמישים מצוות. אלו המצוות אותן לימד השם את משה רבינו במהלך ארבעים הימים שבהם משה שהה על הר סיני, כשעלה לקבל את לוחות הברית לאחר מתן תורה.

רובן של המצוות עוסק בתחום דיני הממונות, כמו: מה עושים במקרה שאדם הזיק לאדם אחר, אילו זכויות יש לעבדים, גנבה וגזל, הלוואה בריבית ועדות שקר. כל אלה נכללים תחת הקטגוריה "משפטים". אך בנוסף לכך, מופיעות בפרשת השבוע גם מצוות אחרות, כמו שלושת הרגלים ודיני שמיטה ושביעית. את כל הדינים הללו, כאמור, שומע משה מהקדוש ברוך הוא בתקופת שהייתו במרומי ההר.

ואז, ממש בסיומה של הפרשה, התורה עוצרת את רצף הדינים ומספרת לנו סיפור. פרק שלם, בן שמונה עשר פסוקים, מוקדש לתיאור השתלשלות האירועים.

וכך נפתח הפרק¹:

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר: עֲלֵה אֶל ה', אֲמַתְּ וְאַהֲרֹן נָדָב וְאִבְיָהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּמְיָם יִשְׂרָאֵל, וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחָק.

לאחר מכן מתוארת שורה של טקסים הקשורים בנתינת התורה: משה רבינו כותב "ספר ברית" - מגילת קלף ובה מצוות התורה; משה קורא את הספר לפני העם והם מכריזים "כל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע".

למוחרת בבוקר, משה רבינו מקים מזבח משתים עשרה אבנים גדולות, כמספר סמלי שנועד לייצג את שנים עשר השבטים בעם. על המזבח מוקרבים קורבנות, משה מזה מדמם של הקורבנות על העם, ונכבדי העם אוכלים את בשר הקורבנות. שיא המאורעות הוא בכך שאותם "זקני העם" זוכים לראות את הקדוש ברוך הוא בחזיון מיוחד.

וכך מסתיים התיאור²:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: עֲלֵה אֵלַי הַיּוֹם וְהָיָה שִׁם, וְאַתָּנָה לִךְ אֶת לַחַת הָאֵבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם... וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הָר הָאֵלִקִּים... וַיֵּבֵא מֹשֶׁה בַּתּוֹךְ הָעָן וַיַּעַל אֶל הָהָר, וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וָאַרְבָּעִים לַיְלָה.

אם כן, סיכומו של הסיפור הוא שהשם שוב קורא למשה לעלות אליו, ומשה עולה אל ההר ושוהה שם ארבעים יום כדי לקבל את לוחות הברית.

1. שמות, כד, א.
2. שם, יב-יח.

בלקוטי שיחות

לעלות אל השם

מדוע פרשת משפטים קופצת כתאום אחורה, לימים שלפני מתן תורה?

ניתוח פרשני מקורי של מבנה הפרשה, חושף בפנינו תובנה עמוקה: איך להפוך מ'עובדים שכירים' של הקדוש ברוך הוא ל'שותפים' שחיהם הם שליחות אחת גדולה.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות, חלק כו, שיחה שנייה לפרשת משפטים

משה מכין את העם לקראת מעמד כריתת הברית עם הקדוש ברוך הוא.

ב
בסיוון

משה מודיע על קידוש תחום ההר, האיסור להתקרב אליו וסימון הגבולות.

ג
בסיוון

משה מורה על "שלושת ימי ההגבלה", בהם על העם להיטהר ולפרוש מחיי אישות.

ד
בסיוון

הקדוש ברוך הוא יורד על הר סיני ונותן את התורה.

ו
בסיוון

למעשה, כל האירועים שעד כה תיארו מסופרים בפרשת יתרו, הפרשה הקודמת לפרשה שלנו. בפרשת משפטים, התורה ממשיכה לתאר מה קרה אחרי מתן תורה, וגם מפרטת את המצוות והדינים שמשה קיבל מהשם בהר סיני.

אך כעת, בסיומה של פרשת משפטים, התורה חוזרת לאחור ומשלימה לנו המון פרטים חסרים על מה שקרה - גם לפני וגם אחרי מעמד מתן תורה.

אם נקרא רק את המתואר בפרשת יתרו, נטעה לחשוב שבד' בסיוון לא קרה כלום. אך כאן התורה מגלה לנו שביום הזה, ולמעשה ברצף של היומיים האחרונים שלפני היום הגדול - קרו גם קרו דברים.

ואלו לא היו סתם אירועים, אלא שרשרת של התרחשויות משמעותיות וטקסים נשגבים שהיו חלק בלתי נפרד מההכנות לקראת קבלת התורה: הקרבת הקורבנות על המזבח המיוחד, הזאת הדם על העם, ההתגלות האלוקית אל נכבדי העם, ואולי החשוב ביותר - הקראת "ספר הברית" וההכרזה המשותפת של כל בני ישראל "נעשה ונשמע!".

ובסיומו של הפרק, התורה חוזרת בחזרה למה שקרה ביום שלמוחרת מתן תורה. בפרשת יתרו התורה עדיין לא סיפרה לנו שמשה עולה על הר סיני כדי לקבל את התורה, וגם את הפרט החשוב הזה בסיפור - התורה משלימה לנו רק כעת.

נשוב לציר הזמן שלנו ונעבה אותו עם הפרטים החדשים שהתורה מספקת לנו רק כעת, בסוף פרשת משפטים:

בקריאה ראשונית, הפרק כולו נראה 'תלוש' מההקשר. נזכור איפה אנחנו נמצאים ברצף הסיפור: אחרי מעמד מתן תורה. אז למה השם קורא למשה לעלות שוב להר לארבעים יום נוספים? האם משה לא נמצא כבר בהר? מה שמעלה תהייה: אולי בכלל אנחנו צריכים הסבר מתי בעצם סדרת האירועים הזו מתרחשת?

מתי זה קרה?

השאלות הבסיסיות האלה בפירוש הפשוט של הפסוקים מפנות אותנו לפירושו של רש"י, גדול פרשני התורה.

כך מסביר רש"י³:

פְּרָשָׁה זוֹ קִדְּשׁ עֲשֶׂת הַדְּבָרוֹת נֶאֱמָרָה. בְּאַרְבָּעָה בְּסִינַן נֶאֱמָר לוֹ: "עֲלֵה".

לפי פירוש רש"י, התורה בעצם חוזרת כאן אחורה, לא פחות מארבעים ושניים ימים. זהו פרק שמתאר את ההתרחשויות שקרו ביום ד' בסיוון, בימי ההכנה למתן תורה. ההוראה "עלה אל השם", היא לא הוראה נוספת לעלות שוב. זוהי אותה עלייה של משה רבינו להר סיני כחלק משלב ההכנות לקראת מתן תורה.

אך הסיבוך לא מסתיים כאן. כפי שראינו קודם, הפרק מסתיים שוב באמירה של הקדוש ברוך הוא אל משה רבינו: "עלה אליי ההרה". אלא שכאן מדובר כבר על העלייה של משה אל ההר **לאחר** מעמד מתן תורה, אז עלה משה רבינו שוב להר סיני ושהה שם ארבעים ימים, בהם הוא קיבל מאת השם את "לוחות האבן והתורה והמצווה".

כפי שרש"י עצמו כותב:

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה" – לְאַחַר מִתֵּן תּוֹרָה.

כדי לסכם את הדברים ולמנוע בלבול, הנה סיכום קצר של הסיפור עליו קראנו בפרשה הקודמת⁵:

עם ישראל חונה למרגלות הר סיני.

א
בסיוון

3. שם, א.

4. שם, יב.

5. שמות, יט.

א
בסיוון

עם ישראל חונה למרגלות הר סיני.

ב
בסיוון

משה מכין את העם לקראת מעמד כריתת הברית עם הקדוש ברוך הוא.

ג
בסיוון

משה מודיע על קידוש תחום ההר, האיסור להתקרב אליו וסימון הגבולות.

ד
בסיוון

משה עולה להר סיני לקבל הוראות מהשם. משה מורה על "שלושת ימי ההגבלה", בהם על העם להיטהר ולפרוש מחיי אישות. **משה קורא את ספר הברית בפני העם, שמכריז "נעשה ונשמע".**

מוקרבים קורבנות על המזבח המיוחד, משה מזה מדם הקורבנות על העם.

ו
בסיוון

השם יורד על הר סיני ונותן את התורה.

ז
בסיוון

משה עולה שוב להר סיני, ושוהה שם ארבעים ימים. השם מלמד את משה את המצוות ונותן לו את לוחות הברית.

מה הסדר?

הרצף הסיפורי המקוטע הזה מעלה כמובן תמיהה:

מה הטעם שפרשת "ואל משה אמר עלה" - שנאמרה "קודם עשרת הדיברות ובד' בסיוון" - תכתב שלא במקומה, אלא רק

- א. ומ"ש בגו"א כאן לפענ"ד אינו ע"ד הפשט כלל. וכן ביאור האלשיך כאן.
- ב. ראה אברבנאל שם "שפשט הכתובים וסדרם לא יסבלו הדעת הזה" (פרש"י). ועל דרך זה ברמב"ן: ואין הפרשיות באות כסדרן ולא כמשמען כלל.
- ג. פרש"י יתרו יט, ג.
- ד. פרש"י שם, ח.
- ה. פרש"י שם, ט.
- ו. כב' הדיעות שהובאו בפרש"י שם, טו.
- ז. יתרו כ, יט ואילך.
- ח. פרש"י יתרו יט, יא. פרשתנו שם, ד.

בסוף פרשת משפטים*

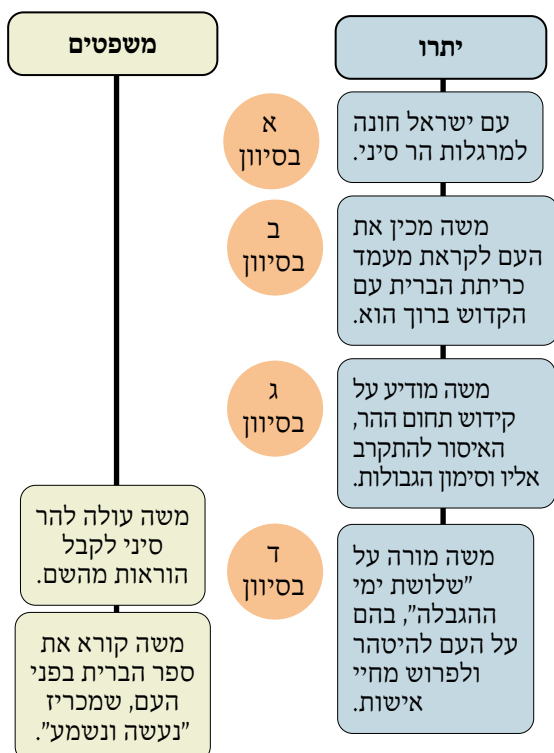
ובפרט, שלפי זה יוצא שהמשך הסיפור אודות מתן תורה וההכנות לזה, הוא באופן תמוה מאד:

בפרשת יתרו מסופר אודות ההכנות למתן תורה שאירעו "ביום השני" (ב' סיוון), ההכנות "ביום השלישי", וחלק מההכנות של "רביעי לחודש" ... ולאחר מכן - אודות מתן תורה ביום שישי (או שביעי) בחודש; ואודות דברי השם למשה שבאו לאחר מכן.

ובסוף פרשת משפטים חוזרת התורה בחזרה אל המאורעות של ד' סיוון... ולחמישה" בסיוון! [...]

במשפט פשוט, התהייה היא: האם לא היה מתאים יותר לספר על האירועים כסדרם לפי סדר כרונולוגי? למה התורה מתארת את המאורעות בצורה כל כך 'מבולגנת'?

נחזור לציר הזמן של האירועים, וננסה למקם כל אירוע לפי ההופעה שלו בסדר הפרשות, ונראה עד כמה התמונה נראית 'מפוזרת' ולא רציפה:

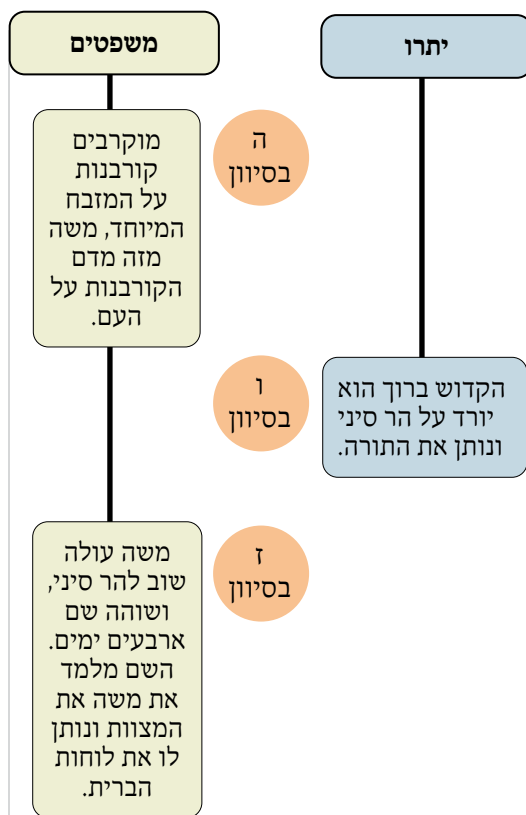
עלה אל השם", מסופר בסיום הפרשה^ט.
 "ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים
 לילה", שזה אירע תכף "לאחר מתן תורה".
 נמצא שגם המשך העניינים של זמן זה -
 עליית משה להר לאחר מתן תורה ושהייתו
 שם ארבעים יום - מופרדת בתורה בעניין
 שהתרחש בזמן מוקדם יותר:
 תחילה מספרת התורה אודות החוקים
 והמשפטים שאמר השם למשה בארבעים
 יום בהר^י, ולאחר מכן, לאחר הפסקה עם
 הפרשה שלפני מתן תורה, אודות הציווי
 "עלה אליי ההרה" לקבל את הלוחות,
 וכיצד קיים משה את הציווי.

נניח שבפרשת משפטים התורה רוצה לחזור
 ולהשלים לנו את תיאור האירועים שקרו לפני
 מתן תורה. אבל לפי הסדר שרש"י מציג בפנינו,
 יוצאת כאן תמונה מאד לא מובנת:

קודם כל התורה מקדישה את רובה של הפרשה
 לפירוט המצוות שמשה רבינו קיבל כשעלה אל
 ההר לארבעים יום אחרי מתן תורה, אחר כך
 התורה חוזרת אחורה אל האירועים שקרו לפני
 מתן תורה, ובסיום הפרשה היא שוב חוזרת
 להמשך הסיפור ומתארת לנו את עצם עלייתו של
 משה רבינו להר סיני מיד אחרי מתן תורה.

מבנה הפרשה	תוכן
פרקים כא-כג	פירוט המצוות שמשה קיבל מהשם בהר סיני
תחילת פרק כד	השלמת האירועים שקרו לפני מתן תורה
סוף פרק כד	השלמת האירועים שקרו לאחר מתן תורה

לכאורה, קשה מאד להבין את הפאזל הזה.
 ואכן, הקושי הזה גרם לרשימה ארוכה של
 פרשני התורה לא לקבל את פירושו של רש"י,
 ולהציע פירושים אחרים. אבן עזרא, רשב"ם (נכדו
 של רש"י), רמב"ן, אברבנאל, אור החיים הקדוש,

הסיפור אומנם ברור לנו, אבל הסדר בו הוא
 מסופר בתורה נראה כמו סלט אחד גדול. התורה
 שוב ושוב 'קופצת' קדימה ואחורה בזמן. מדוע?
 כאן יש לעצור לרגע לדגש חשוב.

יש כלל מוכר שאומר: "אין מוקדם ומאוחר
 בתורה". התורה איננה מחויבת לספר את
 האירועים לפי סדר התרחשותם. גם כאן, אין בעיה
 פרשנית לומר על פרק מסוים בתורה שהמתואר
 בו אירע לפני פרק מוקדם יותר. אבל גם הכלל
 הזה לא אומר שהתורה 'סתם' מערבבת סיפורים.
 חייבת להיות סיבה טובה לכך שהתורה מספרת
 את הסיפור בצורה מקוטעת ולא רציפה כזו.

כעת, אם הבלבול בתיאור סדר האירועים לא
 מספיק, גם אם מסתכלים על התוכן של פרשת
 משפטים עצמה, מגלים שהמבנה שלה 'מבולבל':

יתרה מזו:

לאחרי כל הדינים והמשפטים של פרשת
 משפטים, ולאחר פרשת "ואל משה אמר

ט. לקמן פסוק יב ואילך.

י. משא"כ להרמב"ן כו', שפ' משפטים נאמרה לו לפני עלייתו לקבל
 הלוחות, כנ"ל בפנים [סעיף ב בשיחה המקורית].

העובד מיד מבין שהשאלה איננה רק שאלה מעשית שנועדה לברר האם הוא מסכים להצעה. אולי יותר מכל, זו שאלה נפשית. להיות מנכ"ל של חברה ויד ימינו של בעל החברה, זה לא רק להחליף משרד או שעות עבודה. הבוס רוצה ממנו התמסרות מסוג אחר.

מעכשיו, אם הוא יקבל על עצמו את ההצעה, הוא יידרש להיות מוכן להקדיש את חייו למען העסק. מעתה יהיה עליו להפסיק להיות עובד שנועל את המשרד עם כל המטלות בחמש בערב ומכאן ואילך חופשי לחייו, ולהתחיל לקחת את החברה כפרויקט אישי. לא רק לשמור על נאמנות לארגון, אלא להפוך לאיש שמפקידים בידי את הסודות השמורים ביותר של העסק מבלי לחשוש. מעכשיו הוא יצטרך ללכת לישון בערב ולקום בבוקר כשבראש מעייניו עתיד החברה.

השאלה "האם אתה מוכן לזה?", היא בעצם שאלה עמוקה מאד: "האם אתה מוכן לשנות את מסלול חייך?".

כך צריך להבין את ההצהרה הראשונה שהקדוש ברוך הוא מפנה אל בני ישראל מיד בהגיעם אל הר סיני: "וְעַתָּה אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְשִׁמְרֶתֶם אֶת בְּרִיתִי". לא מספיקה הבעת רצון לקבל את המצוות של השם ולהשתדל לקיים אותן.

גם להיות 'עובד' במפעל של הקדוש ברוך הוא זו משימה לא קלה. להתחיל לשמור את כל המצוות זה אומר לנהל אורח חיים שונה לחלוטין מכל שאר האנשים בעולם, להימנע מפעולות רבות בכל נושא ועניין ולהיות מחויב למעשים והוראות שמקיפים את כל תחומי החיים. ועם זאת, זו עדיין לא שותפות.

הקדוש ברוך הוא מחפש שותפים, בני ברית. זו כבר רמת מחויבות אחרת לגמרי. זה 'לעבור צד' ולהיות חלק מהארגון, להפוך את עבודת השם לשליחות חיים, לומר "הנני" מתוך מוכנות להתמסרות מוחלטת וטוטלית לקדוש ברוך הוא, לתת את החיים כולם עבורו, להיות "משועבד" להשם.

אם נחזור למשל, נבחין בהבדל פסיכולוגי גדול מאד בין שתי האפשרויות:

מילוי משימות יכול להיעשות גם מחוסר ברירה, באילוץ ובלי לרצות. אפשר להכריח אדם לציית, גם אם המחשבות והרגשות שלו נמצאים

ועוד ועוד - כולם העדיפו למקם אחרת על ציר הזמן את רצף האירועים המתוארים בפרשת משפטים. לפי הפרשנים הללו, כל מה שמסופר עליו בפרשת משפטים אירע **לאחר** מתן תורה.

אבל הרבי בוחר לצעוד בדרכו של רש"י, ובמהלך גאוני מראה לנו את הסדר בבלגן, כפי שנראה מיד.

תורה ועבודה

המפתח שיעשה לנו סדר נמצא בעיון בעצם המהות של מעמד מתן תורה. נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

במתן תורה נפעלו שני עניינים:

(א) הקדוש ברוך הוא נתן תורה, את מצוות והלכות התורה, לבני ישראל.

(ב) בני ישראל נעשו על ידי כך לעבדי השם, וכמו שנאמר: "תעבדון את האלוקים על ההר הזה". ובלשון רש"י, שבני ישראל נעשו "משועבדים לי".

מתן תורה לא דרש מבני ישראל רק להתחיל מעתה ואילך 'למלא משימות', בהתאם לסדרת המצוות והאיסורים שהם קיבלו. היה כאן משהו מהותי ומשמעותי הרבה יותר: זו הייתה גם "כריתת ברית" של מחויבות נפשית עמוקה מצד כל יהודי כלפי הקדוש ברוך הוא.

ההבדל בין מילוי משימות לבין מחויבות מסוג זה הוא יסודי ביותר.

משל למה הדבר דומה? לאיש עסקים החולש על אימפריה של חברות רבות, שהחליט לקדם את אחד העובדים הפשוטים להיות יד ימינו, ומינה אותו למנכ"ל קבוצת העסקים.

הבוס קורא לאותו עובד לפגישה, ומפרט באוזניו את התכונות הטובות שעשו אותו ראוי לתפקיד הזה: הוא עובד יעיל, חרוץ, ישר ומגדיל ראש. הבוס מציין גם את כל התנאים החדשים של המשרה: רכב מפנק, משכורת עתק, דיווידנדים, חופשות וחבילות שכר.

ואז, בסיום השיחה, אומר הבוס לעובד: "קח לעצמך כמה ימים ותחשוב אם אתה מוכן לזה".

יא. שמות ג, יב.

יב. יתרו כ, ב. וראה בהר כה, מב: עבדי הם (ובפרש"י שם). ועד"ו שם, נה (ובפרש"י) - הובא בפרש"י פרשתנו (כא, ו): און ששמעה על ה"ס כו'.

בין הקדוש ברוך הוא לבני ישראל, שעל ידה נעשו "משועבדים לי".

וזה נעשה על ידי הפרטים (הפעולות) המסופרים כאן": אמירת "נעשה" ו"נעשה ונשמע" - הקבלה על ידי בני ישראל, כתיבת ספר הברית, בניין מזבח והקרבת קורבנות, הזאת דמים³⁷.

פרשת יתרו עוסקת בצד של הקדוש ברוך הוא. כמו במשל, הצד של בעל הבית כולל את היחס החם שלו לעובד המיועד לקידום, את הצעת התפקיד ואת דרישות התפקיד מצידו של הבוס. כך בפרשת יתרו מסופר על התגלותו של השם אל עם ישראל, ועל ההוראות שמגיעות מלמעלה. גם מעמד מתן תורה עצמו הוא חלק מהסיפור. הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו יורד עד אליהם, 'לוחץ' עליהם לקבל את התורה, ונותן להם את התורה במופע נשגב ועצום של קולות וברקים שלא היה כמוותו מעולם.

גם כל ההכנות האישיות לקראת המעמד הגדול, הן חלק מסיפור "מתן תורה". להתקדש, להיטהר, לטהר את הבגדים ולפרוש מאישות - כל זה חלק מ"היו נכונים". כך גם ההגבלה וסימון תחומי הקודש.

אך כדי שתהיה כאן 'כריתת ברית', חייבת להיות נכונות והסכמה מצידם של בני ישראל להתחייבות עמוקה ובלתי הפיכה. וזה הסיפור שבו עוסקת סופה של פרשת משפטים. החלק האחרון של הפרשה מספר כיצד המוכנות הזו מתבטאת במעשיהם של בני ישראל, ובראשם ההכרזה "נעשה ונשמע", ההצהרה החד משמעית: "כן, אנחנו הולכים על זה".

הצהרה זו באה כחלק מהסיפור של כתיבת "ספר הברית" וקריאתו על ידי משה, ובהמשך אליה מגיע הטקס של בניית המזבח, הקרבת הקורבנות והזאת הדם על בני ישראל. כל אלה פעולות שמעידות על השותפות, על קבלת האחריות ועל ההסכמה של עם ישראל להיכנס לברית עם השם.

במקום אחר. אפשרי גם לפתות עובד להפיק מעצמו יותר, בעזרת תגמולים חיצוניים כמו כסף והטבות שונות.

אבל כדי להשיג שותפות אמיתית, אחריות והתמסרות טוטלית - חייבים שיתוף פעולה. כדי לגרום לחייל להפוך לקצין ולהיות חלק מהמערכת, כדי לשכנע מורה להתיישב על כיסא המנהל ולקחת את כל האחריות על הכתפיים - צריך לתת לו "לחשוב על זה", כי זה חייב **להגיע ממנו**. הוא חייב להחליט בעצמו, מתוך שלמות רגשית ונפשית, שהוא הולך על זה.

ואם כך מדובר בעסק רגיל, גדול ככל שיהיה, שמטרתו היא להרוויח כמה שקלים נוספים או להגשים חלומות כאלה ואחרים - ודאי שכך זה כשמדובר ב'עסק' הגדול של בורא כל העולמות, במשימה הגדולה שאותה נשלחנו לבצע כאן בעולם הזה, לעשות לקדוש ברוך הוא "דירה בתחתונים".

שתי פרשות שונות

שני היסודות האלה בסיפור של מתן תורה קיימים במקביל זה לצד זה. אבל אם ננתח לעומק, נוכל לראות שהתורה מקדישה לכל אחד מהנושאים פרשה משלו.

על פניו, שתי הפרשות יתרו ומשפטים מחברות ביחד רצף אחד שמספר על מתן תורה והאירועים שקדמו לו ושבו בעקבותיו. אבל כעת הרבי מראה לנו שאכן שתיהן עוסקות במהותו של מתן תורה, אך לכל פרשה יש 'כותרת', נושא ותוכן משלה.

נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

זהו תוכן החילוק בין שתי הפרשות אודות ההכנות למתן תורה, פרשת יתרו ופרשתנו:

בפרשת יתרו מדובר בעיקר³⁸ אודות נתינת מצוות התורה, עשרת הדיברות...

ועל כן, גם סיפור ההכנות למתן תורה עוסק בעיקר במצוות שנתן הקדוש ברוך הוא לבני ישראל כהכנה למתן תורה - מצוות פרישה והגבלה...

ואילו בפרשת משפטים מדובר אודות העניין השני במתן תורה - כריתת הברית

יג. היינו לאחר ההכנה כו' דב' סיון, שהיתה הקדמה לכללות ענין מ"ת, בב' חלקים שבו, כנ"ל בפנים.

יד. כד, ג ואילך.

טו. ואמירת "נעשה" שבפ' יתרו (יט, ח) - ה"ה דב' סיון (ראה הערה 38 [בשיחה המקורית]).

טז. ראה רש"י שם, ו. ח.

לעלות אל ההר

איך ומדוע העלייה של משה רבינו להר סיני, גם לפני מתן תורה וגם אחרי מתן תורה, שייכת לקטגוריה של "כריתת הברית"? הלא לכאורה, מדובר על פעולות שהן חלק מסיפור "מתן תורה" ה'רגיל', ולא לסיפור שבו בני ישראל מקבלים על עצמם את המחויבות העמוקה ואת ההתמסרות המלאה להיות "משועבדים" לקדוש ברוך הוא! הרבי מסביר:

זהו תוכנה של פרשה זו, כיצד משה "עולה אל השם". וכן גם המשך הדברים הלאה: "ויעל" משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל... וכן הפרשה שלאחריה: "ויאמר" השם אל משה עלה אליי".

שזהו תוכנו של העניין השני במתן תורה - שעל ידי כריתת הברית, בני ישראל "עלו" להיות קשורים אל הקדוש ברוך הוא, התקשרות ו"עלייה" אל השם, "ורוממתנו".

נחזור אל המשל שלנו על אותו עובד שממונה למנכ"ל.

ובכן, המשך הסיפור הוא שהעובד הזוטר חשב כמה לילות על ההצעה, ובסוף הודיע: אני מוכן. אני מקבל את זה על עצמי. הוא מודיע על החלטתו לבעלים, והופך בפועל למנכ"ל החברה. כאשר העובד הופך למנכ"ל החברה, הוא לא רק מחליף שלט על הדלת או תואר בתג. התפקיד הזה הופך אותו לאישיות. הוא נהיה 'מישהו', חשוב יותר ומכובד יותר. התפקיד מגיע עם כבוד, כוח והשפעה. אפשר לומר שהתפקיד הופך אותו לאדם אחר.

כן הדבר, והרבה יותר מכך, כאשר מדובר על "כריתת ברית" לעבודת השם. ברגע כריתת הברית עם הקדוש ברוך הוא, בני ישראל מפסיקים להיות 'סתם בני אדם' שמצייתים לקדוש ברוך הוא, ומתחילים להיות "ממלכת כוהנים וגוי קדוש". מעכשיו, מדובר על אומה שלא עוסקת בחיי חומר אלא נושאת איתה שליחות אלוקית

גדולה, שיש לה ייעוד ייחודי משלה בעולם.

את הפסגה של ההתעלות הזו מבטאת ומסמלת יותר מכל, עליית משה אל הר סיני. העלייה הזו של בן אנוש אל הקדוש ברוך הוא היא הביטוי הכי מוחשי וגם הכי עמוק להתעלות ולהתרוממות העצומה של כל יהודי כאשר הוא גומר בליבו 'ללכת על זה', להיות עבד השם, להתמסר ולכרות ברית עם הקדוש ברוך הוא.

עושים סדר

עכשיו יש לנו את ההסבר המלא שמבהיר את התמונה כולה, כולל השיבוץ של כל פרט במקומו הנכון בסדר הפרשות. כי אם עד כעת הסתכלנו על שתי הפרשות כרצף אחד, כעת אנחנו מבינים שיש כאן שני סיפורים שמסופרים במקביל, וכל אחד מהם אכן מסופר לפי רצף מסודר של ציר הזמן.

נקרא את הדברים תחילה בלשונו של הרבי:

בזה מתורץ בפשטות המשך סדר הפרשיות והעניינים בפרשות אלו:

תחילה נכתב בתורה החלק ששייך לעניין הראשון במתן תורה ובשלמות, נתינת מצוות התורה: המצוות שניתנו כהכנה למתן תורה (מצוות פרישה והגבלה); מתן תורה (עשרת הדיברות); . . ו"ואלה המשפטים" - הלכות התורה שלימד הקדוש ברוך הוא את משה בארבעים הימים".

ולאחרי שהתורה מסיימת את העניין הראשון במתן תורה, מתחילה התורה לפרט את החלק שיש לו שייכות לעניין השני במתן תורה² - כריתת הברית.

לא רק שאין כאן בלגן, יש כאן סדר מופתי. התורה מספרת את הסיפור בשלמותו, בצורה מדויקת לפי רצף הזמן - אלא שהיא עושה את זה פעמיים, בכל פעם מנקודת מבט שונה.

כך נראה הסדר הנכון:

מתן תורה:

עם ישראל חונה למרגלות הר סיני.

א
בסיוון

משה מכין את העם לקראת מעמד כריתת הברית עם הקדוש ברוך הוא.

ב
בסיוון

יז. לקמן פסוק ט-י.

יח. לקמן פסוק יב ואילך.

יט. ומה שפרש"י (ריש פרשתנו) טעם הסמיכות ד"פ' דינין לפ' מזבח לומר לך כו' - כי בלא"כ ה' מסיים קודם עם המאורעות דהזמן שבסמיכות ממש למ"ת (סיום פרשתנו), ולא להפסיק ב"ואלה המשפטים" של הארבעים יום שלאח"כ כשה' משה בחר.

כ. להעיר מפרש"י ודא"ו, כט-ל.

ג
בסיון

משה מודיע על קידוש תחום ההר, האיסור להתקרב אליו וסימון הגבולות.

ד
בסיון

משה מורה על "שלושת ימי ההגבלה", בהם על העם להיטהר ולפרוש מחיי אישות.

ו
בסיון

השם יורד על הר סיני ונותן את התורה.

אחרי
מתן
תורה

משה מלמד את המצוות שקיבל מהשם.

כריתת הברית:

ד
בסיון

משה עולה להר סיני לקבל הוראות מהשם. משה קורא את ספר הברית בפני העם, שמכריז "נעשה ונשמע".

ה
בסיון

מוקרבים קורבנות על המזבח המיוחד, משה מזה מדם הקורבנות על העם.

ז
בסיון

משה עולה שוב להר סיני, ושווה שם ארבעים ימים. השם מלמד את משה את המצוות ונותן לו את לוחות הברית.

קשר נצחי

לסיום, יש עוד הבדל משמעותי מאד בין 'חוזה עבודה' לבין "כריתת ברית" של מחויבות אמת:

ההבדל בין שני העניינים במתן תורה הוא: ההתגלות העצומה מלמעלה בשעת מתן תורה: ירד כיסא הכבוד, שמיעה מפי הגבורה וכו' - הייתה לפי שעה; ואילו עליית בני ישראל נעשה בעת מתן תורה, שבני ישראל נעשו עבדי השם ובוזה התרוממו - זהו עניין נצחי. מאחר שהדבר בא מצד התחתונים עצמם, נקבע הדבר בהם בפנימיותם.

אדם צייתן, עובד חרוץ, יכול בכל עת 'לשים את המפתחות' ולהתפטר. אם הוא מרגיש שיש לו קושי, או שהוא מוצא עבודה קורצת יותר, הוא עוזב. התפקיד שלו הוא מלכתחילה לא לכל החיים, ואין לו אליו מחויבות עמוקה עד כדי ויתור

על עצמו, על השאיפות שלו ועל ההישגים שלו. לעומת זאת, מנכ"ל שהתמסר ו'כרת ברית' עם החברה, יודע שהוא נכנס לדרך ללא מוצא. הוא יצטרך להמשיך בתפקיד שלו גם אם ייערמו קשיים, גם בחופש, גם אם זה ידרוש ויתורים. להפך, המבחנים והאתגרים האלה הם אלה שייבנו אותם, לטוב ולמוטב.

הדברים האלה נוגעים לכל אחד ולכל אחת מאיתנו.

יהודי שעבודת השם שלו מבוססת רק על 'ציות' לקדוש ברוך הוא, אך בליבו הוא לא חש שעבודת השם היא החיים שלו ושהוא "משועבד" אל השם - יש סכנה לא תיאורטית שכל הישג הוא זמני. אם יהיה לו קשה או מעיק מדי, או שיעמוד בפניו פיתוי משמעותי, ייתכן שקיום המצוות יתערער אצלו.

ואילו יהודי ש"כרת ברית" עם השם, שהחליט שעבודת השם היא החיים שלו, שהוא "משועבד" לשליחות שהשם נתן לו בחיים - שום דבר לא יזיז אותו מהדרך. הוא כאן לתמיד. גם אם הוא ייפול בדרך, הוא יקום וימשיך ללכת. כי אין דרך אחרת ואין ברירה אחרת, וזוהי משימת חיי.

זוהי למעשה שאלה שאנחנו צריכים לשאול את עצמנו. האם אנחנו 'עובדים שכירים' של הקדוש ברוך הוא, כשבזמן שנשאר לרשותנו אנו חיים את חיינו, נאמנים ולא מזיקים אבל חיים 'מחוץ לעסק'; או שאנחנו שותפים לברית, והחיים שלנו עצמם הם כולם חיים של עבודת השם?

המבחן לשאלה הזו לא נמצא ביומיום, אלא במצבים של שינוי. מה קורה כשהזמן עושה את שלו, כשהמצב משתנה? האם גם אז אנחנו ממשיכים לעבוד את השם באותו תוקף, באותה עוצמה ובאותה מחויבות?

יש לשאלה הזו היבטים מעשיים מאד: האם גם בטיסה נתפלל ברצינות ובכוונה כמו במקום הקבוע בבית הכנסת הקהילתי שלנו? האם באירוע, במסיבה או בטויל נקפיד על כל הידורי הכשרות כמו בבית? האם גם כשנעבור דירה או נחליף עבודה, נמשיך לשמור על שיעורי התורה הקבועים שלנו כחוק בל יעבור?

זו התזכורת שאנחנו צריכים לשים לעצמנו: אנחנו לא רק חלק מסיפור "מתן תורה", אנחנו גם כותבים בעצמנו את הפרקים בסיפור העמוק עוד יותר של "כריתת הברית" בינינו לבין הקדוש ברוך הוא.

מחשבות בריאות ובריאות רוחנית

צריכים לציית להוראות הרופא, אך אין מקום ל'בהלה' ודאגה סביב המצב הרפואי; כדי להבריא את הגוף, צריך לוודא גם את בריאות הנפש – לקט מכתבים אודות רפואת הנפש שמביאה את רפואת הגוף

מתחזקת הדביקות בהשם אלוקים, שאז נפעל ש"חיים כולכם היום", בחיות גלויה ובכל האיברים.

ויסוּף בהתמדה ושקידה בלימוד התורה, קיום המצוות בהידור, ועבודת התפילה [תפילה במתינות ובכוונה]. ומובן שכל זה אפשר להיעשות [יכול להתבצע] מבלי לנגוע [לגרוע] בצורכי הבריאות, וישנו די זמן ביום הן לעשות בבריאות הנשמה והן לעשות בבריאות הגוף.

וכאשר יוסיף בבריאות הרוחנית, כאמור, אז יוטב גם מצב בריאותו בגשמיות. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לבריאות הנכונה.

(כרך י', אגרת ב'תקצט)

במענה על מכתבו אליי בו כותב אודות מצב בריאותו:

הנה ידועה הוראת תורתנו, שהיא "תורת חיים", על הפסוק "ורפא ירפא" - "שניתנה רשות לרופא לרפאות", ובמילא צריך הוא למלאות את הוראות הרופא, המומחה במקצוע זה.

אבל ביחד עם זה צריך לדעת באופן ברור, אשר השם יתברך הוא ה"רופא כל בשר ומפליא לעשות", ואיש פלוני [הרופא] וסם רפואה פלוני הם רק שלוחיו ואמצעיו של השם לפעול את הרפואה בדרכי הטבע,

ובמילא המסקנה העולה מכך היא, כי לכל לראש צריך להיטיב ולחזק את מצב הבריאות ברוחניות, בענייני התורה והמצוות, שעל ידי זה

ילמוד שלושה או ארבעה פעמים את שער הבטחון בספר "חובת הלבבות". כמובן, שאין כוונתי שילמוד זה בפעם אחת [ברצף אחד], אלא במשך איזה [כמה] שבועות.

בברכת רפואה קרובה, המחכה לבשורות טובות בבריאותו בגשמיות ובבריאותו ברוחניות.

(כרך כא, אגרת ז'תתפז)

זה עתה שלחתי לו מברק מהיר, ובו נכתב: "אתפלא במאד על נפילת רוחו [דאגתו היתרה בעקבות מצב בריאותו]. יעשה כהוראת שני רופאים מומחים, ויתחזק בביטחונו בהשם יתברך אשר בוודאי יחזירו לאיתנו. ואחכה לבשורות טובות. בברכת רפואה קרובה. חתימתי".

לומדים, לומדים [אודות הביטחון בה'] - אך כשבאים לידי פועל, היכן הוא הביטחון?

ממחשבה על דבר בריאותו, כי בריא הוא בעזרת השם יתברך,

אבל מאידך, בכל מה שנוגע לתחום ההתנהגות בפועל - ימלא את כל הוראות הרופאים בהנוגע למעשה,

וכמו כן אמרתי לו שרואה אני, שאפילו בהיותו כאן עשה להפך בשני העניינים: גם התעמק

...ואיני מבין מהי עוד הפעם ה'בהלה' על דבר מצב בריאותו.

וכבר אמרתי, וגם כתבתי לו, כמה פעמים את דעתי הברורה בנוגע לזה. וגם הדגשתי, שלדעתי הפתרון לבעיה שלו הוא בשתיים:

א) בתחום המחשבות וה'בהלה' האישית שלו סביב העניין הרפואי - יסיח דעתו לגמרי

ומה תועיל כתיבתי עוד הפעם, בעוד שרצונו דווקא להפך? והדבר תלוי רק ברצונו הטוב.
(כרך יב, אגרת ד'לא)

במחשבות של 'מרה-שחורה' שאין להם כל יסוד (מבלי טעם על זה), וגם בשום אופן לא רצה לשמור סדרי אכילה ושתייה וכו' (גם כן מבלי שום טעם שכלי בזה). וכנראה גם עתה מחזיק עדיין בהנהגתו זו.

פרטית, שבעתיד הקרוב ייווכחו במוחש ששקר הם דברי הרופא הנ"ל, אף שמוכן שצריכים לעשות איזה אחיזה בדרך הטבע, ולכן יש להתעניין גם בדיעטא [דיאטה] צמחנית.

נהייתי במאד מזה שזוגתו תח' נשאה דרשה לפני הנשים, והשפיע זה גם על הטבת בריאותה כפשוטה. והרי גם זה ראייה להיפך מדברי הרופא הנ"ל,

ובנוסף הרי ישראל הם "גוי אחד בארץ" [כלומר: גם במה שקשור לענייני ה"ארץ", ניכר שהם שייכים ל"ה' אחד"], וממילא הטבה ברוחניות מוכרחה שתביא הטבה גם בגשמיות.

בברכה לו ולכל בני ביתו שיחיו, לעבוד את השם יתברך "בכל דרכיך", ובשמחה ובטוב לבב.

(כרך טו, אגרת התצט)

במענה על מכתבו אל"י, בו כותב ממה ששמע מהרופא, והרושם השלילי שזה פעל עליו ועל זוגתו תח'.

ולפלא הדבר, שכנראה נשמט מזיכרונו פתגם אדמו"ר ה'צמח צדק', בדיוק מאמר רז"ל "התורה נתנה רשות לרופא לרפאות", ודייק ה'צמח צדק': רק "לרפאות" יש לו "רשות", ולא חס ושלום לפעול נמיכות רוח וכו'.

ובפרט, שבתקופתנו זו, שבכל יום מתחדשים טיפולים חדשים בענייני רפואה, ומוצאים סממני רפואה חדשים וכו', הרי כנגד השכל הבריא הוא להגיד עתידות בדוגמת אלו שכותב בשמו של אותו רופא.

והלוואי יהיו חזקים בביטחונם בבוא עולם ומנהיגו, המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה

מבוסס על הספר 'עת לדעת', בהוצאת צעירי אגודת חב"ד מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד עלפי לוח השנה

עת
לדעת

תר"ח

הרשב"ץ, הרב החסיד ר' שמואל בצלאל שעפטיל, בא בפעם הראשונה לאדמו"ר הצמח צדק.

אדמו"ר הריי"צ כותב כי "הוא אחד המיוחד מתלמידי וחסידיו הצמח צדק, מהבעלי עבודה ומסורים בכל תמצית נקודת משאת נפשם עד כדי מסירת נפש".

זכה להתמנות על ידי אדמו"ר מהר"ש להיות המחנך של בנו, אדמו"ר הרש"ב. ולאחר מכן זכה להתמנות על ידי אדמו"ר הרש"ב למחנך של בנו, אדמו"ר הריי"צ.

בשנת תר"ס התמנה הרשב"ץ למשפיע ראשי ב'תומכי תמימים', תפקיד בו שימש עד לפטירתו בשנת תרס"ה.

כז שבט

תשל"ז

הרבי שלח קבוצה שנייה של שלוחים לארץ ישראל, לצפת עיר הקודש.

כה שבט

תרפ"ח

אדמו"ר הריי"צ נסע לביקור בן שבועיים בפולין ובליטא, "לגודל תשוקתי להתראות עם ידידינו אנ"ש והתמימים, ולבקר את ישיבת תומכי תמימים" בוורשה. זאת לאחר שבחודש תשרי עזב הרבי את ברית המועצות והגיע לריגה שבלטביה.

ל שבט

לקנות עבד // מאמר "ואלה המשפטים" – ספר המאמרים תשד"מ

מדוע כותחת התורה את ה"משפטים" בדין העבד דווקא? מהו הסיוע המיוחד בעבודת ה' שמעניק לנו משה רבינו? ומה עומד מאחורי ה"קניין" שהתורה מייחסת לו? – דין עבד עברי בעבודת ה'

— א —

מדוע מתחילים עם דין עבד עברי?

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כי תקנה עבד עברי גו"¹.

וידוע הדיוק בזה בדרושי רבותינו נשיאינו, דצריך להבין: דהנה **"לפניהם"** הוא לשון רבים, ו"כי תקנה" הוא לשון יחיד, והנה לה לממר [היה לו לומר] **"כי יקנו"** – שהרי הענין ד"כי תקנה" עבד עברי" הוא אחד מן "המשפטים אשר תשים לפניהם" לשון רבים.

גם צריך להבין: מה שמתחיל המשפטים בדין עבד עברי.

דלכאורה, ענין זה של דין עבד עברי, הוא דבר בלתי רגיל ובלתי תדיר כלל, מה שאין פן הדינים המבארים לאחר זה בפרשתנו, הם דברים רגילים ויתירים יותר, ולמה התחיל בדין זה דווקא?

— ב —

"תשים לפניהם": משה רבינו פועל שה"משפטים" יהיו בפנימיות

ונקדת הבאור בזה היא, דמה שכתוב **"כי תקנה"** לשון יחיד, קאי אדלעיל מניה [זהו המשך למה שכתוב לפני זה] דכתיב **"ואלה המשפטים אשר תשים גו"**, "תשים" לשון יחיד.

והינו, דענין זה ד"כי תקנה" הוא על ידי משה רבנו, שעליו נאמר **"אשר תשים לפניהם"**.

והנה אמרו רז"ל (והובא בפרוש רש"י): **"ואלה [המשפטים]"** – מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. וכשם ש"משה קבל תורה מסיני" כך קבל גם משפטים אלה מסיני, ועליהם נאמר לו **"אשר תשים לפניהם"**.

דפרוש **"לפניהם"** הינו – **לפנימיותם**. הינו, שענין

זה ימשך גם בפנימיות הנפש, ובמילא יחדור זה בכל הדברים, עד למחשבה דבור ומעשה.

וגם, **"לפניהם"** קאי על **פנימיות התורה** בפרט. וכדאיתא בירושלמי – **"תשים"** הוא מלשון **"סימה"**, שהוא ענין של אוצר. דפנימיות התורה היא בחינת האוצר שבתורה.

וזהו החדוש שבפרשה זו, **"ואלה המשפטים"** – דאף ש"משפטים" הם דברים (פשוטים) המוכנים בשכל אנושי, וכמאמר רז"ל **"אלמלא לא נתנה תורה (חס ושלום) היינו למדים צניעות מחתול כו"**, וכל שכן ממין ה'מדבר' – הנה מכל מקום גם בהם ישנו הענין הפנימי שבהם, שהם בבחינת **"אוצר"** ו"סימה", ענין פנימי ונעלה ביותר.

— ג —

קודם כל "עבד" – עבודה בקבלת עול ושינוי הרגילות

ומתחיל בדין של **עבד עברי**, כי העבודה הרוחנית שבבחינה זו צריכה להיות בכל אחד ואחד.

והענין הוא, דהנה כתיב²: **"וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה"**. ומבאר בכמה מקומות, דנשמות ישראל נחלקים בדרך כלל לשתי מדרגות: בחינת **"זרע אדם"** ובחינת **"זרע בהמה"**.

ד"זרע בהמה" הוא ענין שלא למעלותא. וצריך לפעל בו להיות **"עבד"** שענינו – קבלת על.

ואף ש"עבד עברי" הוא דרגא נמוכה ביותר [ולמעלה מזה הוא אמה העבריה וכו', כמבאר בהדרושים], בכל זאת, הרי **תחלת** העבודה היא שצריך לפעל בו להיות בבחינת **"עבד עברי"**.

ועוד זאת, דגם מי שהוא מבחינת **"זרע אדם"**,

3. עבודה זרה פרק ב סוף הלכה ז.

4. עירובין ק, ב.

5. ירמיהו לא, כו.

1. משפטים כא, א.

2. תורה אור ותורת חיים פרשתנו, ועוד.

משום שענין ה'קנין' מורה שאין כאן שני בגוה הדבר, אלא הוא רק שני רשות - מרשות המוכר לרשות הלוקח. והינו, שאין כאן דבר חדש, אלא גלוי ההעלם בלבד.

והבאור בזה, דהנה כתיב: "בעבר הנהר ישבו אבותיכם גו'". הינו, שמקור נשמות ישראל, גם בחינת "זרע בהמה", הוא בבחינת "עבר הנהר" - שלמעלה מסדר ההשתלשלות,

[בבחינת ה'נהר' כתיב: "והנהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד גו'". אמנם בחינת "עבר הנהר" היא למעלה גם מבחינת "נהר". וזהו "בעבר הנהר ישבו אבותיכם", שכל נשמות ישראל, גם הנשמות שבבחינת "זרע בהמה", הנה שרשם הוא בבחינת "עבר הנהר"].

ולכן המשכה זו בישראל הוא לא ענין של חדוש אלא גלוי ההעלם [שישנו בהם מצד שרשם בבחינת "עבר הנהר"] בלבד.

וזהו מה שכתוב "כי תקנה" לשון יחיד, כי המשכה זו נעשתה על ידי משה. [כי, גם משה הוא ממדרגה זו ("עבר הנהר")], דכתיב בה"כ⁹ "כי מן המים משיתהו" - ששרשו מעולם נעלה יותר. ולכן בכחו דוקא להמשיך ענין זה בכל אחד ואחד מישראל, הן בבחינת "זרע אדם" והן מי שהוא בדרגת "זרע בהמה".

והי רצון שעל ידי העבודה [האמורה], נבוא בקרוב ממש לסיום הענין ד"שש שנים יעבד", דקאי על "שית אלפי שנין דהוי עלמא" [= שש אלף שנות קיום העולם], עד וי'צאה חנם אין כסף", כמו שכתוב¹¹: "חנם נמכרתם, ולא בכסף תגאלו".

ויותר על כן, דכיון שיש ענין "תוספת שבת" ו"תוספת שביעית", הנה עוד בסיום האלף הששי באים בשעתא חדא וברגעא חדא לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו ממש.

הרי נתלבשה נשמתו בנפש הבהמית, ונפש הבהמית נתלבשה בגוף הגשמי והחמרי, וגם יש לה שיכות - על ידי הגוף - עם חלקו בעולם.

ומטעם זה הנה בכל אדם צריכה להיות העבודה בבחינת "עבד" שהיא בחינת קבלת על ובסול.

וכמוכא בהדרושים, ש"עבודה" היא מלשון "עורות עבדים", הינו שמעבד ומשנה את טבעו ורגילותו. וכדאיתא בגמרא⁶ על פסוק⁷ "בין עבד אלקים לאשר לא עבד", שאינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד פעמים. שמספר מאה זהו טבעו ורגילותו של האדם, מה שאין פן מספר מאה ואחד זהו ענין של קבלת על ו"עבודה" מלשון עורות עבדים, שמעבד ומשנה את טבעו ורגילותו.

וזהו "כי תקנה עבד עברי, שש שנים יעבד, ובשבעת יצא לחפשי חנם". דעבודה זו של קבלת על היא בכל הקף הזמן הנכלל במספר שש.

דבדגמת "שש שנים" וישנה השביעית, יש שש ימים ויום השבת (וגם מעין זה שבעה שמטות ויובל). ולכן נפרט כאן ענין "שש שנים יעבד", כי צריך שהעבודה באפן זה תהיה בכל זמן, ואחר כך בא יום השביעי שהוא יום השבת. ועל דרך זה בשנים, ד"שש שנים יעבד" בקבלת על, ובשנה השביעית "יצא לחפשי גו'".

— ז —

"כי תקנה": משה רבינו מגלה את מה שקיים בנו כבר בהעלם

ובזה יובן מה שכתוב "כי תקנה".

דלכאורה אינו מובן, איך יכול מי שהוא בבחינת "זרע בהמה" להגיע לבחינת "עבד עברי"? ואפלו מי שהוא בבחינת "זרע אדם", הרי נתלבש ב"זרע בהמה" [בנפש הבהמית ובגוף, כנ"ל]?

הנה לזה אומר "כי תקנה" - לשון קנין דוקא, ולא לשון אחר.

8. יהושע כד, ב.

9. ההרחבות במקטע זה, הן ממאמר "ואלה המשפטים" תשי"א.

10. שמות ב, י.

11. ישעיהו נב, ג.

6. חגיגה ט, ב.

7. מלאכי ג, יח.

בית חב"ד, בית הכנסת, לעסוק או ללמוד החינוכי
התוכן מתעדכן כל העת, בקטעים רלוונטיים תוכן מרתק ומותאם לקהל היעד

הכניסו חינוך לאוצר המדע: 35% הנחה לשנה הראשונה

JEM ישראל < did.li/JEM-tv > 03-3083554 JEM

לחיות עם הרבי - סביב השעון
וידאו מהרבי ברצף בכל שעות היממה

7. מלאכי ג, יח.

התוועדות משפחתית
לשולחן שבת

שולחן שבת חסידי

”שותף” טוב

עבור מי יועד ספר התניא שהורה הרבי לרב גרליק לקחת עימו למטוס? מדוע כל פעולה שאנו עושים היא ”מחצית” בלבד? וכיצד חלקיק קטן בפעולה הופך ל”מחצית”? – מסר נפלא ממצוות מחצית השקל

ספר תניא במטוס

אני רואה עליך שאתה חסיד חב”ד, יש לך אולי ספר תניא?”

הגשתי לו מיד את הספר והתעניינתי מדוע הוא זקוק לו. הוא סיפר לי כך: “אינני חסיד גדול, אך מכיוון שאני עוסק במסחר בצרפת, נסעתי לקבל את ברכת הרבי טרם הנסיעה. ב”חידות” אמר לי הרבי: ‘במטוס, בין כך ובין כך אין מה לעשות; טוב ללמוד בספר כלשהו, ורצוי יותר – בתניא’. השבתי מיד לרבי שאין ברשותי ספר תניא, והרבי אמר: ‘במטוס, אולי תמצא משהו שיש לו’...”

”כשסיים לדבר והלך”, סיפר הרב גרליק לא פעם, “חשבנו אני ורעייתי שהרבי כלל אינו זקוק לשלוחים. לרבי יש את העניינים שלו, ואנו רק צריכים לא להפריע. לא היה עליי לקום ולחולל מהומה בחיפוש אחר יהודי; היה עליי רק לדעת: אם הרבי נתן תניא – התניא יינתן...”

”כך” סיכם הרב גרליק, “אנו רואים לאורך כל שנות שליחותנו: הרבי הוא שפועל את העניינים, ואנחנו רק חיילים על לוח המשחק”.

הרב גרשון מענדל גרליק, שליח הרבי למילאנו, סיפר:

לפני יציאתנו לשליחות זכינו אני ורעייתי ל”חידות” מיוחדת. במהלך היחידות העניק לנו הרבי חמישה ספרי תניא עבור אותם יהודים ממילאנו שעתידיים לשמש כחברי ה’ועד’ של סניף ה’מרכז לענייני חינוך’ החדש שעמדנו לפתוח שם. כשעמדנו לצאת מהחדר, העניק לנו הרבי ספר תניא נוסף ואמר בטון נינוח למדי: “כשאתם במטוס, אי אפשר לדעת; אולי משהו יצטרך ספר תניא. אם תמצאו אדם כזה – תנו לו...”

כשעלינו למטוס, מיהרתי לחפש יהודי שיוכל לקבל את הספר. הדיילות גערו בי על כך שאני מסתובב בזמן שהמטוס נערך להמראה, אך אני המשכתי בחיפושיי ואף נכנסתי למחלקה הראשונה. למרבה הצער, לא מצאתי אף יהודי.

חזרתי למקומי במפח נפש, ושוחחתי עם זוגתי בעצב על כך שהצעד הראשון בשליחותנו אינו עולה יפה. המטוס המריא, וכשהותר להתיר את חגורות הבטיחות, ניגש אליי לפתע יהודי ואומר:

רק חצי מצווה

אך אם נדייק בפרטים, קשה להגדיר את פעולת המצווה כפעולה ‘שלנו’ בלבד, של האדם המקיים אותה. אנו מבצעים רק חלק ממנה, בעוד שחלק מהותי מאותה פעולה נעשה על ידי הקב”ה.

בנוסף ברכת המצוות אנו אומרים: “אשר קידשנו במצוותיו”. המצוות נקראות “מצוותיו” של הקב”ה, כיוון שאת אותן מצוות שאנו מקיימים

כאשר אנו מקיימים מצווה, בחלק הגלוי לעינינו היא נראית כפעולה קטנה ופשוטה. אך אילו הייתה לנו היכולת לראות את הפעולה הרוחנית הנפעלת על ידי אותה מצווה, היינו מבינים עד כמה היא גדולה ומשמעותית. המצווה ממשיכה גילוי של אור אלוהי נעלה ביותר לעולם, ובכך מתקנת ומכינה אותו לקראת הגאולה השלמה.

אנו קוראים בשבת זו: "זה ייתנו כל העובר על הפקודים". המילה "פקודים" רומזת למצוות ("פיקודי ה'"), וה'נתינה' של מי שלוקח חלק באותן מצוות ("זה יתנו כל העובר על הפקודים") - היא רק "מחצית השקל". פעולתו של היהודי במצווה היא בבחינת "מחצית" בלבד, בעוד שאת החצי השני משלים עבורנו הקב"ה.

- מקיים בעקבותינו גם הקב"ה. כשאנו מניחים תפילין, למשל, אנו פועלים לכך שגם הקב"ה "מניח תפילין". זוהי לא רק תוספת או 'בנוס', אלא חלק בלתי נפרד מפעולת המצווה; שכן כדי להמשיך את האלוקות לעולם, אנו זקוקים גם לחלקו של הקב"ה, ל'קיום המצווה' הנעשה על ידו.

תוכן זה מרומז בפסוק בפרשת שקלים, אותה

ה"פתח" הקטנטן שלנו

המוגבל לבין פעולתו של הבורא האינוסופי. הקב"ה אומר: "פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם כפתחו של אולם". אנו מביטים על הפעולה ורואים תוצאה של "פתחו של אולם" - כפתחו של האולם בבית המקדש שהיה רחב ידיים ועצום בממדיו; אך מה חלקנו בתוצאה הזו? רק "חודו של מחט", פתח זעיר בלבד. את כל השאר פעל עבורנו הקב"ה.

מדוע, אם כן, מכנה התורה את החלק שלנו בשם "מחצית", כאילו היינו שותפים שווים, כביכול, עם הקב"ה?

אם נתבונן בכך מעט, הכינוי של פעולתנו בשם "מחצית" מעורר תמיהה: כאשר בוחנים את התוצאה הכוללת של המצווה ומשווים את החלק שלנו אל מול החלק שפועל הקב"ה, הרי שאין זו "מחצית" כלל וכלל.

היחס הנכון ב'שילוב הכוחות' הזה הוא כפי שאמרנו חז"ל: "אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשים אותו הרבה מלמעלה". חלקנו במשימה הוא בסך הכל "מעט", בעוד שהחלק שמבצע הקב"ה הוא "הרבה". כך מחייב גם ההיגיון - שהרי אין כלל מקום להשוואה בין פעולתו של האדם

"שותפות" יוצאת דופן

על היהודי מוטל לתת את ה"מחצית" שלו באופן המיטבי ביותר האפשרי מבחינתו, וכנגד זאת נותן הקב"ה את ה"מחצית" שלו, שהיא בהתאם ליכולותיו הבלתי מוגבלות. הפעולה היא כביכול אותה פעולה: אנחנו מניחים תפילין וכנגד זה גם הקב"ה מניח תפילין, אך האיכות שונה לחלוטין.

הבשורה הגדולה היא שהקב"ה, בטובו ובחסדו, מחשיב זאת כשותפות מלאה. הוא מתייחס ל"מחצית" הפעולה שלנו כשוות ערך, ממש כמו בשותפות רגילה שבה שני הצדדים חולקים בבעלות באופן שווה.

מסתבר כי מדובר כאן בסוג יוצא דופן של שותפות. בשותפות רגילה בין בני אדם, שבה השותפים הם שווי ערך ביכולותיהם, אם אכן רוצים שלכל אחד תהיה "מחצית", על כל אחד מהם להשקיע בהתאם - מחצית מן המאמץ והמשאבים הנדרשים.

אך כאשר מדובר, להבדיל, ב"שותפות" שבין היהודי ובין הקב"ה - הדברים עובדים אחרת. כפי שנאמר, אין כלל מקום להשוואה בין איכות פעולתו של האדם לבין פעולתו של הבורא. כאן מדובר בשותפות שבה כל צד נותן "מחצית" בהתאם למושגים שלו.

מי הצליח?

נצליח, חשש שמשחק ומונע מאיתנו לפעול. הידיעה שאיננו לבד בשטח, וכי הקדוש ברוך הוא הוא ה"שותף" שמשלים את המשימה, צריכה לחדד בנו את ההכרה שאין כלל סיבה לחשוש מאי הצלחה. מאיתנו נדרש רק לבצע את המוטל

המסרים שאנו יכולים ללמוד מכך רלוונטיים ביותר לחיי היומיום:

1. פעמים רבות אנו נמנעים מביצוע משימות חשובות. כשאנו מנסים להבין מה מעכב אותנו, אנו מגלים לעיתים קרובות שזהו החשש שמא לא

שבת קודש פרשת משפטים - שקלים

כז שבט

שבת מברכים חודש אדר

תהלים

- בבוקר לפני התפילה אומרים את כל התהלים בציבור¹. נוהגים לומר את התהלים לבושים בחליפה וכובע וחגורים באבנט².
  - אחרי אמירת כל התהלים, מי שאין לו הורים יאמר קדיש יתום. אם נוכח במניין אדם בעל יארציט או בשנת אבל, רחמנא ליצלן, יאמר קדיש יתום אחרי אמירת כל ספר בתהלים³.
  - לא אומרים את הפסוקים המופיעים בפתיחת ספר התהלים ("לכו נרננה...") ובסיומו ("מי יתן...")⁴. הרבי לא נהג לומר את ה"הי רצון" לאחר כל ספר בתהלים. אך אומר הקדיש אומר אותו כהקדמה לקדיש.
  - אין להפסיד תפילה בציבור לצורך סיום אמירת התהלים⁵. ומי שלא הספיק לסיים את כל התהלים, ישלים זאת בהקדם, ולכל המאוחר ביום ראשון למחרת⁶.
  - אחרי אמירת התהלים לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר כך מתפללים⁷.
- ### קריאת התורה
- מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. אחר כך מניחים גם את הספר השני על הבימה, אומרים חצי קדיש, ומגביהים וגוללים את הספר הראשון. בספר השני קוראים למפטיר את קריאת פרשת שקלים, ובסיום הקריאה מגביהים וגוללים.
  - בקריאת המילים "שור אִיֶבֶךָ"⁸, יש להשמיע

ברור את ניקוד ה'חיריק' שתחת ה'ו"ד (בשונה מהמילה "אִיֶבֶךָ" שם ה'ו"ד ללא חיריק, והב"ת בסגול).

- קוראים את הפטרת שבת שקלים. אם קרא בטעות את הפטרת פרשת משפטים, קורא אחריה את הפטרה הנכונה, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלי ברכה¹⁰.

ברכת החודש

- לידיעת הציבור, לפני ברכת החודש מכריזים את מועד מולד הירח¹¹: בלילה שבין שני לשלישי, בשעה 03:50 ו-12 חלקים.
- החזן בברכת החודש (זה לא מוכרח להיות החזן של שחרית או של מוסף) אומר את הברכה בעמידה, וגם הציבור עומד¹².
- החזן לוקח את ספר התורה ומחזיק אותו בידו באמירת ברכת החודש¹³.
- בברכת החודש אומרים: "ראש חודש אָדָר, ביום השלישי וביום הרביעי הבא עלינו לטובה".
- לא אומרים "אב הרחמים"¹⁴.

התוועדות

- אחרי התפילה עורכים התוועדות בבית הכנסת¹⁵, באופן כזה שאחר כך יאכלו סעודת שבת בבית וימשיכו את ההתוועדות עם בני הבית¹⁶. כדאי שגם הנשים והבנות יערכו התוועדות בשבת או במוצאי שבת¹⁷.
- "משנכנס אדר מרבין בשמחה". שמחת חודש אדר היא החל משבת מברכים אדר, בו מתחילה ה'כניסה' אל חודש אדר¹⁸.

9. להלן, פסוקים כב, כז.

10. לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

11. סידור אדמו"ר. ליקוטי מהר"ח (בראש ח"ג, בהשטות לח"ב פחב), ושערי-רחמים על השערי-אפרים שער י ס"ק מז.

12. מג"א סי' תיו ס"ק א. שערי-רחמים שם ס"ק מג.

13. קצות השולחן סי' פג בבדה"ש ס"ק י, משערי אפרים שם סל"ו.

14. סידור אדמו"ר.

15. היום-יום, ל' בניסן.

16. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כרך י עמ' ג.

17. ספר המנהגים עמ' 30. לקוטי-שיחות, כרך טו, עמ' 523.

18. ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 303 הערה 112. ספר-השיחות תש"נ

ח"א עמ' 309 סוף סעיף י'.

1. אג"ק אדמו"ר מהר"צ ח"ג עמ' תל.

2. כך נהג הרבי וכל הציבור עימו.

3. אג"ק של הרבי כרך י עמ' דש. ס' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.

4. שערי הל' ומנהג ח"ה סי' יג.

5. קובץ רד"ש עמ' 30.

6. 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסו.

7. אג"ק ח"ד עמ' תכג, קובץ מכתבים שבסוף ס' תהלים 'אהל יוסף יצחק'

עמ' 192, לוח 'היום-יום' כו כסלו וספר המנהגים עמ' 30.

8. פרק כב, פסוק ד

יום ראשון

כח שבט

- בלימוד החומש היומי של פרשות תרומה ותצווה, במקומות בהם מבוארים פרטי הציוויים על עשיית המשכן וכליו, כדאי ונכון להוסיף וללמוד מפירושי חז"ל על נושאים אלו¹⁹, לפחות פירוש אחד על פסוק אחד²⁰.

יום שני

כט שבט, ערב ראש חודש

- בתפילת מנחה לא אומרים תחנון.
- בערב ראש חודש יש להוסיף בלימוד תורה, בתפילה ובנתינת צדקה²¹, וכן מחלקים לצדקה את מה שהצטבר בקופות הצדקה במהלך החודש²².

ליל ראש חודש

- בתפילת ערבית, וכן בכל התפילות בראש חודש, מי שהוא בשנת אבל, רחמנא ליצלן, לא עומד חזן²³.
- לא מכריזים "יעלה ויבוא" לפני שמונה עשרה בערבית הערב ומחר ולא בשחרית מחר ומוחרתיים, אלא מזכירים לציבור בדפיקה על השולחן וכדומה²⁴.
- מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת ערבית, אינו חוזר ומתפלל.
- מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון - מהערב ועד מוחרתיים (בשקיעה²⁵) - אם נזכר אחרי שאמר את שם השם בברכת "בונה ברחמי ירושלים", אומר אחרי סיום ברכת "בונה ברחמי": "ברוך... שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזיכרון". ואם נזכר אחרי שכבר התחיל לומר "ברוך" של הברכה הבאה, ממשיך את ברכת המזון ולא חוזר²⁶.

מנהגי ראש חודש

- לא מסתפרים²⁷ ולא קוצצים ציפורניים בראש

חודש²⁸.

- הנשים נוהגות לא לעשות מלאכות מסוימות בראש חודש, כמו תפירה²⁹ וגיהוץ של בגדים שלא צריך לאותו יום³⁰ - בכל מקום לפי מנהגו³¹.
- נוהגים להוסיף מאכל מיוחד בארוחה לכבוד ראש חודש³².
- בראש חודש יש להתאסף יחד בכל קהילה ובית כנסת, לערוך התוועדות ובה יאמרו "לחיים" ויברכו איש את רעהו בכל הברכות הטובות, ידברו דברי תורה ויקבלו יחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות³³.
- מנהג עתיק ללמוד בכל ראש חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י ופירושים נוספים מפרק התהלים האישי המתאים לגיל (לדוגמה, מי שהוא בן שלוש עשרה - פרק יד). אם יש בפרק יותר משנים עשר פסוקים (ובשנה מעוברת, אם יש יותר משלושה עשר), מחלקים את הפרק ולומדים בכל ראש חודש מספר פסוקים כך שבמהלך השנה ילמדו את הפרק כולו. ואם יש פחות פסוקים, חוזרים ולומדים שוב את הפרק³⁴.

יום שלישי

ל שבט, יום ראשון של ראש חודש

שחרית

- יש להשתדל במיוחד להתפלל שחרית במניין, כדי לומר הלל עם הציבור³⁵. ומי שמאחר לתפילה בציבור, לא יאמר את ההלל עם הציבור אלא לפי סדר התפילה³⁶.
- באמירת ההלל, גם היחיד מברך בעצמו את ברכות ההלל ("לקרוא את ההלל" ו"מלך מהולל בתשבחות"). ובתפילה בציבור, יזדרז לברך בחשאי קודם ברכת החזן³⁷.

28. קצות-השולחן סי' עג בבדי-השולחן ס"ק ד, צוואת ריה"ח אות מח.
וראה בס' מנהגי ר"ח-חב"ד פ"א הע' 2, ובס' קיצור הלכות משו"ע אדמוה"ז במילואים' לס' רס-רסב (עמ' נד).
29. 'תורת מנחם - התוועדות' תשד"מ ח"ב עמ' 948.
30. שערי-תשובה ס"ק ג. כף-החיים ס"ק ללב.
31. שו"ע ורמ"א סי' תיו ס"א.
32. ראה שו"ע א"ח סי' תיש וכף-החיים שם ס"ק ד.
33. היום-יום, ל' ניסן. 'התוועדות' תש"נ ח"ג עמ' 383.
34. ספר המנהגים עמ' 36.
35. רמ"א תככב. שו"ע אדמוה"ז תפחג.
36. המזכיר הרה"ח ר"ל גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"י"צ בשם אדמו"ר מהור"ש"ב. וראה כף-החיים סי' תכב ס"ק לח.
37. ספר-המנהגים עמ' 36. שיחות-קודש תשמ"א ח"ד ס"ע 322.

19. נלקטו בחומש 'תורה תמימה' ו'תורה שלמה' וכדומה.
20. ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252.
21. התוועדות תשמ"ו ח"ג ס"ע 593.
22. ספר-המנהגים עמ' 77.
23. ספר-המנהגים עמ' 8, 36.
24. שם, וס' 'דיני מנהגי ראש-חודש - חב"ד' פ"ז הערה 4.
25. קצות-השולחן סי' מז ס"ד ע"פ סידור אדמוה"ז.
26. שו"ע אדמוה"ז סי' קפח ס"י. $\text{ñéââ âîîââ}^{\text{æ}}$.
27. שו"ע אדמוה"ז סי' רס ס"א.

- לומר "ה' שפתיי תפתח"), או שייגש חזן ויתפלל את חזרת הש"ץ.
- ו[בשחרית] אם נזכר אחרי שהתפלל מוסף, אינו חוזר⁴³.
- ו[במנחה] אם נזכר בתפילת ערבית - לאחר תפילת שמונה עשרה של ערבית יאמר מזמור תהלים ואחר כך יתפלל שוב את תפילת שמונה עשרה. אם מדובר בערבית של ליל ב' של ראש חודש - יכוון במחשבתו שזו תפילת תשלומין, ואם מדובר בערבית של מוצאי ראש חודש - יכוון במחשבתו שזו תפילת נדבה⁴⁴.

אדר - מרבין בשמחה

- בחודש אדר צריכה להיות הוספה בכל דבר השייך לשמחה.
- ריבוי השמחה צריך להיות קודם כל על ידי הוספה בלימוד התורה ובקיום המצוות בהידור, עליהם נאמר: "פיקודי השם ישרים משמחי לב".
- בהמשך לזה, ריבוי השמחה צריך להתבטא גם בענייני הרשות, בעניינים הגשמיים⁴⁵.
- השמחה צריכה להיות הן בנוגע לאדם עצמו והן בהשתדלות לשמח את האחרים - שזוהי השמחה האמיתית.
- על הבעל לשמח את אשתו ואת בני ביתו בדברים המשמחים אותם בהתאם לטבעם⁴⁶.
- יש להתכונן למצוות הפורים ומבצע פורים לכל הפחות החל מראש חודש אדר⁴⁷.

יום רביעי

א אדר, יום שני של ראש חודש

- סדר תפילת שחרית - כמו ביום אתמול.
- מי שהתחיל לאכול סעודה ואכל לפחות 'כזית' לפני השקיעה, אומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון - גם אם הסעודה מסתיימת בתוך הלילה. אך זאת בתנאי שעדיין לא התפלל תפילת ערבית⁴⁸.

- אם שומע באמצע אמירת הלל של ראש חודש, קדיש וכדומה, ההיתר להפסיק ולענות הוא רק לאותם דברים שמותר להפסיק עבורם באמצע ברכות קריאת שמע³⁸.

- אחרי אמירת "אשרי" "ובא לציון" והחזרת ספר התורה לארון הקודש, חולצים את התפילין של רש"י ומניחים תפילין של רבינו תם. קוראים בהן קריאת שמע, פרשות "קדש" "והיה כי יביאך" ושש זכירות (ואת השיעורים היומיים לומדים אחרי סיום כל התפילה)³⁹. אחר כך חולצים את התפילין ומתפללים מוסף.

- הרבי נהג להתפלל מוסף בלי להלביש בחזרה את הזרוע בשרוול אחרי חליצת התפילין.

- החזן לא מסיים "ובא לציון" בקול רם. מכיוון שיש הפסקה ארוכה בין הכנסת ספר התורה לארון הקודש לבין אמירת חצי קדיש שלפני מוסף, החזן צריך לומר מזמור תהלים כלשהו לפני אמירת הקדיש⁴⁰, ולפחות את סיומו לומר בקול⁴¹.

יעלה ויבוא

- מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת שחרית או מנחה היום ומחר:
- אם נזכר מיד אחרי שאמר את שם השם בסיום ברכת "המחזיר שכינתו לציון", יאמר "למדני חוקיך", ואז יאמר "יעלה ויבוא" ואחר כך ימשיך ויאמר "ותחזינה"⁴².
- ואם נזכר אחרי שכבר סיים את הברכה, יאמר "יעלה ויבוא" וימשיך בברכת מודים.
- ואם נזכר אחרי שכבר התחיל "מודים", חוזר לברכת "רצה".
- ואם נזכר אחרי שאמר את שם השם של סיום ברכת מודים או שים שלום, לפני שחוזר לברכת רצה משלים ואומר "[ברוך אתה ה'] למדני חוקיך", ואז חוזר לברכת רצה.
- ואם נזכר אחרי שאמר את "יהיו לרצון" השני בסיום שמונה עשרה, חוזר ומתפלל שוב (בלי

38. 'התקשרות' גיליון תמא. וש"נ.

39. ספר-המנהגים עמ' 36.

40. ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטז. אנ"ק לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפג.

41. ע"פ קצות השולחן סי' טז בבדי השולחן ס"ק ו, ספר המנהגים עמ' 6.

42. ריטב"א תענית גב ד"ה ושמעתי. כף-החיים סי' קיד ס"ק כח. לוח כולל-חב"ד ליל א' חדוה"מ.

43. שו"ע אדמוה"ז סי' ככו ס"ג.

44. לוח כולל-חב"ד בד"ר מרחשוון.

45. לקוטי שיחות ח"ד עמ' 1274.

46. ספר השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 391.

47. לקוטי-שיחות כרך יא עמ' 340.

48. שו"ע אדמוה"ז סי' קפח סעיף יז.

אָבֵר יֵת בְּרִיתָהּ לְאַמְהוּ לֹא תִפּוֹק כְּמִפְקָנוֹת
עֲבָדֶיךָ: ה אִם־רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ כְּתִיב אֲשֶׁר־
לֹא קָרִי אֲשֶׁר־לֹו יַעֲדָה וְהַפְּדָה לְעַם נֹכְרִי
לֹא־יִמְשַׁל לְמַכְרָה בְּבִגְדוֹ־בָהּ: אִם־רָעָה בְּעֵינֵי
אֲדֹנֶיהָ אֲשֶׁר־לֹו יַעֲדָה וְהַפְּדָה לְעַם נֹכְרִי לֹא־יִמְשַׁל
לְמַכְרָה בְּבִגְדוֹ־בָהּ: אִם בִּישָׂא בְּעֵינֵי רַבּוֹנָהּ
דִּיקְנִימָה לֹה וְיִפְרָקְנָה לְגִבֹּר אַחֲרָן לִית לֹה רָשׁוּ
לְזַבּוֹנָה בְּמִשְׁלֹטָה בָּהּ: ט וְאִם־לִבְנָו יִיעֲדָנָהּ
כְּמִשְׁפֶּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ: וְאִם־לִבְנָו יִיעֲדָנָהּ
כְּמִשְׁפֶּט הַבָּנוֹת יַעֲשֶׂה־לָּהּ: וְאִם לְכַרָּה יִקְנִימָנָה
כִּהְלַכְת בְּנֵת יִשְׂרָאֵל יַעֲבֹד לֹה: י אִם־אַחֲרֵת
יִקְחֵלֹו שְׂאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֵנָתָה לֹא יִגְרַע: אִם־
אַחֲרֵת יִקְחֵלֹו שְׂאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֵנָתָה לֹא יִגְרַע:
אִם אַחֲרֵתָא יִסֵּב לֹה זִינוּתָה כְּסוּתָהּ וְעֵנָתָה לֹא
יִתְמַנֵּעַ: יא וְאִם־שְׁלֹש־אַלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָּהּ
וְיִצְאָה חֲנָם אֵין כְּסָף: וְאִם־שְׁלֹש־אַלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה
לָּהּ וְיִצְאָה חֲנָם אֵין כְּסָף: וְאִם תִּלַּת אֲלֵין לֹא
יַעֲבֹד לֹה וְתִפּוֹק מִגֵּן בְּלֹא כְּסָף: ס י בִּמְכָה אִישׁ
וְמוֹת מוֹת יוֹמָת: מְכָה אִישׁ וְמוֹת מוֹת יוֹמָת:
דִּימְחִי לְאַנְשׁ וְיִקְטְלֶנָה אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּל:
י וְאִשָּׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֹהִים אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִּי
לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּם שָׁמָּה: וְאִשָּׁר לֹא צָדָה
וְהֶאֱלֹהִים אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִּי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוּם
שָׁמָּה: וְדִי לֹא כֻמֶּן לֹה וּמִן קֶדֶם יִי אֶתְמַסֵּר לִידָהּ
וְאִשׁוּי לָךְ אֶתֶר דִּיעֲרוֹק לְתַמֵּן: ס ד וְכִי־יָוֹד אִישׁ
עַל־רַעְהוּ לְהִרְגוֹ בְּעֶרְמָה מִעַם מִזְבְּחִי תִקְחֶנּוּ
לְמוֹת: וְכִי־יָוֹד אִישׁ עַל־רַעְהוּ לְהִרְגוֹ בְּעֶרְמָה
מִעַם מִזְבְּחִי תִקְחֶנּוּ לְמוֹת: וְאִרִי יִרְשַׁע גִּבֹּר עַל
חֲבֵרָה לְמִקְטָלָה בְּנִכְלִיו מִן מִדְּבַחִי תִדְבָּרְנָהּ
לְמָמָת: ס ט וּמְכָה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמָת: וּמְכָה
אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמָת: וְדִימְחִי אָבוּהִי וְאִמִּי
אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּל: ס ט וְגִבֹּר אִישׁ וּמְכָרָו וְנִמְצָא
בִּידּוֹ מוֹת יוֹמָת: וְגִבֹּר אִישׁ וּמְכָרָו

א וְאֶלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיהֶם: וְאֶלֶּה
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לְפָנֶיהֶם: וְאֲלֵין דִּינָא דִּי
תִּסְדֵּר קֳדָמִיהוֹן: ב כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שֵׁשׁ
שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יִצָּא לְחֻפְשִׁי חֲנָם: כִּי
תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יִצָּא
לְחֻפְשִׁי חֲנָם: אִרִי תִזְבֵּן עֲבָדָא כֹר יִשְׂרָאֵל שֶׁתָּ
שָׁנִין יִפְלַח וּבְשִׁבְעֵתָא יִפּוֹק לְכֹר חוֹרִין מִגֵּן:
ג אִם־בְּנָפּוּ יָבֹא בְּנָפּוּ יִצָּא אִם־בְּעַל אִשָּׁה הוּא
וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: אִם־בְּנָפּוּ יָבֹא בְּנָפּוּ יִצָּא
אִם־בְּעַל אִשָּׁה הוּא וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ: אִם
בְּלַחְדוּדֵהִי יִיעוֹל בְּלַחְדוּדֵהִי יִפּוֹק אִם בְּעַל אֶתְתָּא
הוּא וְתִפּוֹק אֶתְתָּה עִמָּה: ד אִם־אֲדֹנִיו יִתֵּן־לּוֹ
אִשָּׁה וְיִלְדֶּה־לּוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וְיִלְדֶּיהָ
תִּהְיֶה לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יִצָּא בְּנָפּוּ: אִם־אֲדֹנִיו
יִתֵּן־לּוֹ אִשָּׁה וְיִלְדֶּה־לּוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה
וְיִלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדֹנֶיהָ וְהוּא יִצָּא בְּנָפּוּ: אִם רַבּוֹנָהּ
יִתֵּן לֹה אֶתְתָּא וְתִלִּיד לֹה בְּנִין אוֹ בָנִין אֶתְתָּא
וּבְנָהּא תִּהְיֶה לְרַבּוֹנָהּא וְהוּא יִפּוֹק בְּלַחְדוּדֵהִי:
ה וְאִם־אֲמֹר יֵאמֹר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת־אֲדֹנִי
אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בְּנֵי לֹא אֵצֵא חֻפְשִׁי: וְאִם־אֲמֹר
יֵאמֹר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת־אֲדֹנִי אֶת־אִשְׁתִּי וְאֶת־בְּנֵי
לֹא אֵצֵא חֻפְשִׁי: וְאִם מִימֵר יִימֵר עֲבָדָא רַחֲמִינָא
יֵת רַבּוֹנֵי יֵת אֶתְתִּי וְיֵת בְּנֵי לֹא אֶפּוֹק לְכֹר חוֹרִין:
ו וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנֵיו אֶל־הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל־הַדָּלֶת
אוֹ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וְרָצַע אֲדֹנֵיו אֶת־אֲזֹנוֹ בַּמִּרְצֵעַ
וְעֲבָדוּ לְעֵלָם: וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנֵיו אֶל־הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ
אֶל־הַדָּלֶת אוֹ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וְרָצַע אֲדֹנֵיו אֶת־אֲזֹנוֹ
בַּמִּרְצֵעַ וְעֲבָדוּ לְעֵלָם: וּיִקְרַבְנָה רַבּוֹנָהּ לְקֶדֶם
דִּינָא וּיִקְרַבְנָה לֹת דָּשָׂא אוֹ לֹת (דִּילָוֹת) מְזֻזָּתָא
וְיִרְצַע רַבּוֹנָהּ יֵת אֲדֹנָהּ בַּמִּרְצֵעַ וְיִהְיֶה לֹה עֲבָד
פִּלַח לְעֵלָם: ס ז וְכִי־יִמְכַר אִישׁ אֶת־בִּתּוֹ לְאַמְהָ
לֹא תִצָּא כִּצָּאת הָעֲבָדִים: וְכִי־יִמְכַר אִישׁ אֶת־
בִּתּוֹ לְאַמְהָ לֹא תִצָּא כִּצָּאת הָעֲבָדִים: וְאִרִי יִזְבֵּן

וּנְמָצָא בְיָדוֹ מוֹת יוֹמָת: וְדִינְגוֹב נִפְשָׁא מִן בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּזְבְּנָה וַיִּשְׁתַּכַּח בִּידָה אֶתְקַטְלָא
יִתְקַטֵּל: ס י וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמָת:
וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוֹמָת: וְדִילוּט אָבוּהִי
וְאִמָּה אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּל: ס יי וְכִי־יִרְיֹבֶן אֲנָשִׁים
וְהִכָּה־אִישׁ אֶת־רַעְוֹ בְּאֶבֶן אוֹ בְּאִגָּרְף וְלֹא
יָמוּת וְנָפַל לְמִשְׁכָּב: וְכִי־יִרְיֹבֶן אֲנָשִׁים וְהִכָּה־אִישׁ
אֶת־רַעְוֹ בְּאֶבֶן אוֹ בְּאִגָּרְף וְלֹא יָמוּת וְנָפַל
לְמִשְׁכָּב: וְאִרִי יִנְצוֹן גְּבָרִין וַיִּמְחִי גְבַר יֵת חֲבֵרָה
בְּאֶבֶן אוֹ בְּכוּרְמִיזָא וְלֹא יָמוּת וַיִּפֹּל לְבוּטְלָן:
יג אִם־יָקִוּם וְהִתְחַלֵּף בְּחוּץ עַל־מִשְׁעָנָתוֹ וְנִקְהָ
הַמִּכָּה רַק שְׁבֹתוֹ יִתֵּן וְרָפָא וְרָפָא: אִם־יָקִוּם
וְהִתְחַלֵּף בְּחוּץ עַל־מִשְׁעָנָתוֹ וְנִקְהָ הַמִּכָּה רַק
שְׁבֹתוֹ יִתֵּן וְרָפָא וְרָפָא: אִם יָקוּם וַיִּחְלִיף בְּבָרָא
עַל בּוּרְיָה וַיְהִי זִכָּאָה מְחִיא לְחוּד בּוּטְלָנָה יִתֵּן
וְאִגַּר אָסִיא יִשְׁלָם: ס

שנ כ וְכִי־יִכָּה אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אִמָּתוֹ
בְּשֹׁכֶט וּמָת תַּחַת יָדוֹ נָקָם וְנָקָם: וְכִי־יִכָּה אִישׁ
אֶת־עַבְדּוֹ אוֹ אֶת־אִמָּתוֹ בְּשֹׁכֶט וּמָת תַּחַת יָדוֹ
נָקָם וְנָקָם: וְאִרִי יִמְחִי גְבַר יֵת עַבְדָּה אוֹ יֵת
אִמָּתָה בְּשִׁלְטָן וַיִּמְוֹת תַּחוּת יָדָה אֶתְדַנָּא יִתְדָן:
כא אִךְ אִם־יָוִם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֹד לֹא יָקָם כִּי
כִסְפּוֹ הוּא: אִךְ אִם־יָוִם אוֹ יוֹמִים יַעֲמֹד לֹא יָקָם
כִּי כִסְפּוֹ הוּא: בְּרַם אִם יוֹמָא אוֹ תַרְיִן יוֹמִין
יִתְקַנֵּם לֹא יִתְדָן אִרִי כִסְפָּה הוּא: ס כב וְכִי־יִנְצוּ
אֲנָשִׁים וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאוּ יִלְדֶיהָ וְלֹא
יְהִי אָסוֹן עָנוּשׁ יַעֲנוֹשׁ פֶּאֶשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל
הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפִלְלִים: וְכִי־יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנִגְפּוּ
אִשָּׁה הָרָה וַיִּצְאוּ יִלְדֶיהָ וְלֹא יְהִי אָסוֹן עָנוּשׁ
יַעֲנוֹשׁ פֶּאֶשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בְּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן
בְּפִלְלִים: וְאִרִי יִנְצוֹן גְּבָרִין וַיִּמְחוּן אֶתְמָא מַעַדִּיא
וַיִּפְקוּן וַלְדָּהָא וְלֹא יְהִי מוֹתָא אֶתְגָּבָאָה יִתְגָּבִי
כְּמָא דִישׁוּי עֲלוּהִי בְעֵלָה דְּאֶתְמָא וַיִּתֵּן עַל מִימַר
דִּינָיא: כג וְאִם־אָסוֹן יְהִי וְנִתְתָּה נִפְשָׁא תַּחַת

נִפְשָׁא: וְאִם־אָסוֹן יְהִי וְנִתְתָּה נִפְשָׁא תַּחַת נִפְשָׁא:
וְאִם מוֹתָא יְהִי וְנִתְתָּה נִפְשָׁא תַּחַת נִפְשָׁא: כד עֵין
תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רִגְלָה תַּחַת
רִגְלָה: עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רִגְלָה
תַּחַת רִגְלָה: עֵינָא תַּחַת עֵינָא שֵׁנָא תַּחַת שֵׁנָא יָדָא
תַּחַת יָדָא רִגְלָא תַּחַת רִגְלָא: כה כּוּיָה תַּחַת כּוּיָה
פִּצְעָה תַּחַת פִּצְעָה חֲבוּרָה תַּחַת חֲבוּרָה: כוּיָה
תַּחַת כּוּיָה פִּצְעָה תַּחַת פִּצְעָה חֲבוּרָה תַּחַת חֲבוּרָה:
כז אִךְ תַּחַת פִּצְעָה פִּצְעָה חֲבוּרָה חֲבוּרָה מִשְׁקוּפִי
תַּחַת מִשְׁקוּפִי: ס כח וְכִי־יִכָּה אִישׁ אֶת־עֵין עַבְדּוֹ
אוֹ־אֶת־עֵין אִמָּתוֹ וְשִׁחַתָּה לְחַפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ
תַּחַת עֵינוֹ: וְכִי־יִכָּה אִישׁ אֶת־עֵין עַבְדּוֹ אוֹ־אֶת־
עֵין אִמָּתוֹ וְשִׁחַתָּה לְחַפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת עֵינוֹ:
וְאִרִי יִמְחִי גְבַר יֵת עֵינָא דְעַבְדָּה אוֹ יֵת עֵינָא
דְּאִמָּתָה וַיִּחְבְּלָנָה לְבַר חוּרִין יִפְטוּנָה תַּחַת עֵינָה:
ס וְאִם־שֵׁן עַבְדּוֹ אוֹ־שֵׁן אִמָּתוֹ יִפֹּל לְחַפְשִׁי
יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת שֵׁנוֹ: וְאִם־שֵׁן עַבְדּוֹ אוֹ־שֵׁן אִמָּתוֹ
יִפֹּל לְחַפְשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת שֵׁנוֹ: וְאִם שֵׁנָא דְעַבְדָּה
אוֹ שֵׁנָא דְאִמָּתָה יִפֹּל לְבַר חוּרִין יִפְטוּנָה תַּחַת
שֵׁנָה: פ כה וְכִי־יִנְצֵחַ שׁוּר אֶת־אִישׁ אוֹ אֶת־אִשָּׁה
וּמָת סְקוֹל יִסְקַל הַשׁוּר וְלֹא יֵאָכַל אֶת־בִּשְׂרוֹ
וּבְעַל הַשׁוּר נָקִי: וְכִי־יִנְצֵחַ שׁוּר אֶת־אִישׁ אוֹ
אֶת־אִשָּׁה וּמָת סְקוֹל יִסְקַל הַשׁוּר וְלֹא יֵאָכַל
אֶת־בִּשְׂרוֹ וּבְעַל הַשׁוּר נָקִי: וְאִרִי יִנְצֵחַ תּוֹרָא יֵת
גְּבָרָא אוֹ יֵת אֶתְמָא וַיִּמְוֹת אֶתְגָּבָאָה יִתְגָּבֵם תּוֹרָא
וְלֹא יִתְאָכַל יֵת בְּסֵרָה וּמֵרָה דְּתּוֹרָא יְהִי זִכָּאָה:
כז וְאִם שׁוּר נִגְחַ הוּא מִתְמָל שְׁלִשָׁם וְהוּעַד
בְּבַעְלִיו וְלֹא יִשְׁמָרְנוּ וְהַמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה
הַשׁוּר יִסְקַל וְגַם־בְּעַלְיוֹ יוֹמָת: וְאִם שׁוּר נִגְחַ
הוּא מִתְמָל שְׁלִשָׁם וְהוּעַד בְּבַעְלִיו וְלֹא יִשְׁמָרְנוּ
וְהַמִּית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשׁוּר יִסְקַל וְגַם־בְּעַלְיוֹ
יוֹמָת: וְאִם תּוֹר נִגְחַ הוּא מִתְמָלִי וּמִדְקֻמוּהִי
וַיִּפְסְהֵד בְּמֵרָה וְלֹא נִטְרָה וַיִּקְטוּל גְּבָרָא אוֹ
אֶתְמָא תּוֹרָא יִתְגָּבֵם וְאִךְ מֵרָה יִתְקַטֵּל: ל אִם־

כָּפַר יוֹשֶׁת עָלָיו וְנָתַן פְּדִין נִפְשׁוֹ כָּכֹל אֲשֶׁר-
יוֹשֶׁת עָלָיו: אִם-כָּפַר יוֹשֶׁת עָלָיו וְנָתַן פְּדִין נִפְשׁוֹ
כָּכֹל אֲשֶׁר-יוֹשֶׁת עָלָיו: אִם כִּמּוֹן יִשׁוּן עֲלוּהִי
וַיִּתֵּן פְּדִיָּקָן נִפְשָׁה כָּכֹל דִּישׁוּן עֲלוּהִי: לֹא אוֹ-כֵן
יָנַח אוֹ-בֵת יָנַח כְּמִשְׁפַּט הָיָה יַעֲשֶׂה לוֹ: אוֹ-כֵן
יָנַח אוֹ-בֵת יָנַח כְּמִשְׁפַּט הָיָה יַעֲשֶׂה לוֹ: אוֹ לְכַר
יִשְׁרָאֵל יָנַח תּוֹרָא אוֹ לְבַת יִשְׁרָאֵל יָנַח כְּדִינָא
הָדִין יִתְעַבֵּד לָהּ: לֹא אִם-עֲבַד יָנַח הַשּׁוֹר אוֹ
אִמָּה כֶּסֶף | שְׁלֵשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לְאֹדְנָיו
וְהַשּׁוֹר יִסְקַל: אִם-עֲבַד יָנַח הַשּׁוֹר אוֹ אִמָּה
כֶּסֶף | שְׁלֵשִׁים שְׁקָלִים יִתֵּן לְאֹדְנָיו וְהַשּׁוֹר יִסְקַל:
אִם לְעַבְדָּא יָנַח תּוֹרָא אוֹ לְאִמָּתָא כֶּסֶף תַּלְתִּין
סָלְעִין יִתֵּן לְרַבּוּנָהּ וְתוֹרָא יִתְרַגֵּם: ס לֹא וְכִי-יִפְתַּח
אִישׁ בּוֹר אוֹ כִי-יִכְרֶה אִישׁ בֹּר וְלֹא יִכְסְנוּ
וְנִפְלִי-שָׁמָּה שׁוֹר אוֹ חֲמוֹר: וְכִי-יִפְתַּח אִישׁ בּוֹר
אוֹ כִי-יִכְרֶה אִישׁ בֹּר וְלֹא יִכְסְנוּ וְנִפְלִי-שָׁמָּה שׁוֹר
אוֹ חֲמוֹר: וְאִרִי יִפְתַּח גִּבֹּר גִּבֹּר אוֹ אִרִי יִכְרֶה גִּבֹּר
גִּבֹּר וְלֹא יִכְסְנוּ וַיִּפֹּל תִּמָּן תּוֹרָא אוֹ חֲמָרָא:
לֹא בַּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעֲלָיו וְהַמֶּת
יִהְיֶה-לוֹ: בַּעַל הַבּוֹר יִשְׁלַם כֶּסֶף יָשִׁיב לְבַעֲלָיו
וְהַמֶּת יִהְיֶה-לוֹ: מָרִי דִגְבָּא יִשְׁלַם כֶּסֶףא יִתֵּיב
לְמִרוּהִי וּמִיתָא יְהֵא דִילָהּ: ס לֹא וְכִי-יִנָּף שׁוֹר-
אִישׁ אֶת-שׁוֹר רַעְהוּ וּמָת וּמָכְרוּ אֶת-הַשּׁוֹר
הַחֲלִי וְחָצוּ אֶת-כֶּסְפוֹ וְגַם אֶת-הַמֶּת יַחְצִיזוּ:
וְכִי-יִנָּף שׁוֹר-אִישׁ אֶת-שׁוֹר רַעְהוּ וּמָת וּמָכְרוּ
אֶת-הַשּׁוֹר הַחֲלִי וְחָצוּ אֶת-כֶּסְפוֹ וְגַם אֶת-הַמֶּת
יַחְצִיזוּ: וְאִרִי יִגּוֹף תּוֹר דִּגְבֹּר יֵת תּוֹרָא דְחִכְרָה
וּיְמוֹת וַיִּזְבְּנוּ יֵת תּוֹרָא חֲזָא וַיִּפְלְגוּן יֵת כֶּסְפָּהּ
וְאִף יֵת דְּמִי מִיתָא וַיִּפְלְגוּן: לֹא אוֹ נֹדַע כִּי שׁוֹר
נִנָּח הוּא מִתְמוֹל שְׁלֵשָׁם וְלֹא יִשְׁמְרֵנוּ בַּעֲלָיו
שְׁלֵשָׁם יִשְׁלַם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר וְהַמֶּת יִהְיֶה-לוֹ:
אוֹ נֹדַע כִּי שׁוֹר נִנָּח הוּא מִתְמוֹל שְׁלֵשָׁם וְלֹא
יִשְׁמְרֵנוּ בַּעֲלָיו שְׁלֵשָׁם יִשְׁלַם שׁוֹר תַּחַת הַשּׁוֹר
וְהַמֶּת יִהְיֶה-לוֹ: אוֹ אֲתִידַע אִרִי תּוֹר נִנָּח הוּא

מִתְמוֹל וּמִדְקִמוּהִי וְלֹא נִטְרָה מְרָה שְׁלָמָא
יִשְׁלַם תּוֹרָא חֲלָף תּוֹרָא וּמִיתָא יְהֵא דִילָהּ: ס
לֹא כִי יִגְבֹּה־אִישׁ שׁוֹר אוֹ-יִשָּׁה וּמָכְרוּ אוֹ מָכְרוּ
חֲמִשָּׁה בָּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן
תַּחַת הַיִּשָּׁה: כִּי יִגְבֹּה־אִישׁ שׁוֹר אוֹ-יִשָּׁה וּמָכְרוּ אוֹ
מָכְרוּ חֲמִשָּׁה בָּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע־צֹאן
תַּחַת הַיִּשָּׁה: אִרִי יִגְנוּב גִּבֹּר תּוֹר אוֹ אִמָּר וַיִּכְסְנוּ
אוֹ וּבְנִינָה חֲמִשָּׁא תּוֹרִין יִשְׁלַם חֲלָף תּוֹרָא וְאַרְבַּע
עֲנָא חֲלָף אִמָּרָא: א אִם-בְּמַחְתֶּרֶת יִמְצָא הַגִּנֵּב
וְהַכֹּהֵן וּמָת אֵין לוֹ דְּמִים: אִם-בְּמַחְתֶּרֶת יִמְצָא
הַגִּנֵּב וְהַכֹּהֵן וּמָת אֵין לוֹ דְּמִים: אִם בְּמַחְתֶּרֶת
יִשְׁתַּכַּח גִּנֵּבא וַיִּתְמַחִי וַיְמוֹת לִית לָהּ דָּם:
ב אִם-זֹרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו דְּמִים לוֹ שְׁלֵשׁ יִשְׁלַם
אִם-אֵין לוֹ וְנִמְכַּר בְּגִנְבָתוֹ: אִם-זֹרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ
עָלָיו דְּמִים לוֹ שְׁלֵשׁ יִשְׁלַם אִם-אֵין לוֹ וְנִמְכַּר
בְּגִנְבָתוֹ: אִם עֵינָא דְסִהְדִּיא נִפְלַת עֲלוּהִי דְמָא לָהּ
שְׁלָמָא יִשְׁלַם אִם לִית לָהּ וַיִּזְדַּבֵּן בְּגִנְבָתָהּ:
ג אִם-הִמְצָא תְּמִצָּא בִידּוֹ הַגִּנֵּב מִשּׁוֹר עַד-
חֲמוֹר עַד-יִשָּׁה חַיִּים שְׁנַיִם יִשְׁלַם: אִם-הִמְצָא
תְּמִצָּא בִידּוֹ הַגִּנֵּב מִשּׁוֹר עַד-חֲמוֹר עַד-יִשָּׁה חַיִּים
שְׁנַיִם יִשְׁלַם: ס אִם אֲשַׁתְּכָא יִשְׁתַּכַּח בִּידָהּ
גִּנְבָתָא מִתּוֹר עַד חֲמָר עַד אִמָּר דִּאֲנוּן חַיִּין עַל
חַד תְּרִין יִשְׁלַם:

שְׁלִישִׁי ד כִּי יִכְעַר-אִישׁ שְׂדֵה אוֹ-כֶרֶם וַיִּשְׁלַח
אֶת-בְּעִירוֹ וּבָעַר בַּשְּׂדֵה אַחֵר מִיֵּטֵב שְׂדֵהוּ
וּמִיֵּטֵב כֶּרְמוֹ יִשְׁלַם: כִּי יִכְעַר-אִישׁ שְׂדֵה אוֹ-כֶרֶם
וַיִּשְׁלַח אֶת-בְּעִירוֹ וּבָעַר בַּשְּׂדֵה אַחֵר מִיֵּטֵב שְׂדֵהוּ
וּמִיֵּטֵב כֶּרְמוֹ יִשְׁלַם: אִרִי יֹאכִיל גִּבֹּר חֲקַל אוֹ כֶרֶם
וַיִּשְׁלַח יֵת בַּעֲרִיהּ וַיִּיכּוֹל בְּחֲקַל אֲחֵרָן שְׁפָר
חֲקֵלָהּ וּשְׁפָר כֶּרְמָה יִשְׁלַם: ס ה כִּי-תִצָּא אִשׁ
וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֹאכַל גְּדִישׁ אוֹ הַקֶּמֶה אוֹ
הַשְּׂדֵה שְׁלֵשׁ יִשְׁלַם הַמִּבְעֵר אֶת-הַבְּעֵרָה: כִּי-
תִצָּא אִשׁ וּמִצָּאָה קִצִּים וְנֹאכַל גְּדִישׁ אוֹ הַקֶּמֶה
אוֹ הַשְּׂדֵה שְׁלֵשׁ יִשְׁלַם הַמִּבְעֵר אֶת-הַבְּעֵרָה: אִרִי

תתפק נור וישפח כובין ויכיל גדישין או קמא
או חקלא שלמא שלם דאדלק ית דלקתא: ס
ו כריתו איש אלרעהו כסף אוכלים לשמור
ונגב מבית האיש אם ימצא הנגב שלם
שנים: כריתו איש אלרעהו כסף אוכלים
לשמור ונגב מבית האיש אם ימצא הנגב שלם
שנים: ארי יתן גבר לחברה כסף או מנין למטר
ויתגבון מבית גברא אם ישתכח גנבא שלם על
חד תרין: ז אם לא ימצא הנגב ונקרב בעל
הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת
רעהו: אם לא ימצא הנגב ונקרב בעל הבית
אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו:
אם לא ישתכח גנבא ויתקרב מרי דביתא לקדם
דינא אם לא אושיט ידה במה דמסר לה חברה:
ח על כל דבר פשע על שור על חמור על ישה
על שלמה על כל אברה אשר יאמר כיהוא
זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשעו
אלהים שלם שנים לרעהו: על כל דבר פשע
על שור על חמור על ישה על שלמה על כל
אברה אשר יאמר כיהוא זה עד האלהים יבא
דבר שניהם אשר ירשעו אלהים שלם שנים
לרעהו: על כל פתגם דחוב על תור על חמר על
אמר על כסו על כל אבדתא די יימר ארי הוא
דין לקדם דינא ייעול דין תרויהון די יחבון
דינא שלם על חד תרין לחברה: ס ט כריתו
איש אלרעהו חמור או שור או ישה וכל
בהמה לשמור ומת או נשבר או נשבה אין
ראיה: כריתו איש אלרעהו חמור או שור
או ישה וכל בהמה לשמור ומת או נשבר או
נשבה אין ראיה: ארי יתן גבר לחברה חמר או
תור או אמר וכל בעירא למטר ומית או אתבר
או אשתבי לית דחוי: י שבעת יהוה תהיה בין
שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח
בעליו ולא שלם: שבעת יהוה תהיה בין

שניהם אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולקח
בעליו ולא שלם: מומתא דיי תהי בין תרויהון
אם לא אושיט ידה במה דמסר לה חברה ויקבל
מרה מנה מומתא ולא שלם: יא ואם נגב ונגב
מעמו שלם לבעליו: ואם נגב מעמו שלם
לבעליו: ואם אתגנבא יתגנב מעמה שלם
למרוהי: יב אם טרף וטרף יבאהו עד הטרפה
לא שלם: אם טרף וטרף יבאהו עד הטרפה לא
שלם: אם אתברא יתבר ייתי סהדין דתבריא לא
שלם: פ י וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר
או מת בעליו אין עמו שלם שלם: וכי ישאל
איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו
שלם שלם: וארי ישאל גבר מן חברה ויתבר
או מית מרה לית עמה שלמא שלם: יז אם
בעליו עמו לא שלם אם שכיר הוא בא
בשכרו: אם בעליו עמו לא שלם אם שכיר הוא
בא בשכרו: אם מרה עמה לא שלם אם אגירא
הוא על באגרה: ס ט וכי יפתה איש בתולה
אשר לא ארשה ושכב עמה מהר ימהרנה לו
לאשה: וכי יפתה איש בתולה אשר לא ארשה
ושכב עמה מהר ימהרנה לו לאשה: וארי ישל
גבר בתלתא דלא מארסא וישכוב עמה קימא
יקימה לה לאנתו: טז אם מאן ימאן אביה
לתתה לו כסף ישלל כמהר הבתולת: אם מאן
ימאן אביה לתתה לו כסף ישלל כמהר הבתולת:
אם מצבא לא יצבי אבוהא למתנה לה כספא
יתקול כמוהרי בתלתא: ס יז מכשפה לא תחיה:
מכשפה לא תחיה: חרשא לא תחי: יח כל שכב
עם בהמה מות יומת: כל שכב עם בהמה מות
יומת: כל די שכוב עם בעירא אתקטלא
יתקטל: ס יט זבח לאלהים יחרם בלתי ליהוה
לבדו: זבח לאלהים יחרם בלתי ליהוה לבדו:
ידבח לטעות עממיא יתקטל אלהן לשמא דיי
בלחודוהי: כ וגר לא תונה ולא תלחצנו כי

גרים הייתם בארץ מצרים: וגר לא־תִהְיֶה וְלֹא תִלְחָצוּ כִּי־גֵרִים הֵייתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: וּגְיֹרָא לֹא תִוָּנֶן וְלֹא תַעֲיִקֶנָּה לֹה אָרִי דְרִין הָיִיתִן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: כֹּה כֹל־אֲלַמְּנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנֹן: כֹּל־אֲלַמְּנָה וְיָתוֹם לֹא תַעֲנֹן: כֹּל אֲרַמְלָא וְיָתֵם לֹא תַעֲנֹן: כֹּה אִם־עָנָה תַעֲנֶנָּה אֹתוֹ כִּי אִם־צַעֲקָא יִצַּעֲקֵךְ אֱלִי שְׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ: אִם־עָנָה תַעֲנֶנָּה אֹתוֹ כִּי אִם־צַעֲקָא יִצַּעֲקֵךְ אֱלִי שְׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ: אִם עָנָה תַעֲנֶנָּה יָתֵה אָרִי אִם מִקְבֵּל יִקְבֵּל קֳדָמִי קִבְּלָא אֲקַבֵּל קִבְּלָתָהּ: כֹּה וְחָרָה אִפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְהָיוּ נְשִׁיכֶם אֲלֻמָּנוֹת וּבְנֵיכֶם יָתֵמִים: וְחָרָה אִפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְהָיוּ נְשִׁיכֶם אֲלֻמָּנוֹת וּבְנֵיכֶם יָתֵמִים: וְיִתְקַף רוּגְזִי וְאֶקְטוּל יִתְכּוֹן בְּחָרָא וְיִהְיוּ נְשִׁיכֹן אֲרַמְלִין וּבְנֵיכֹן יָתִימִין: פ כֹּה אִם־כֶּסֶף | תִּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הָעָנִי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׁה לֹא־תִשְׁכֹּן עִלּוֹי נֶשֶׁךְ: אִם־כֶּסֶף | תִּלְוֶה אֶת־עַמִּי אֶת־הָעָנִי עִמָּךְ לֹא־תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׁה לֹא־תִשְׁכֹּן עִלּוֹי נֶשֶׁךְ: אִם כֶּסֶף תִּלְוֶה בְּעַמִּי לַעֲנִי דִי עִמָּךְ לֹא תְהִי לֹה כְּרִשְׁיָא לֹא תִשְׁוֹן עֲלוֹהִי חֲבוּלִיָּא: כֹּה אִם־חִבֵּל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רַעְדָּא עַד־כָּא הַשְׁמִשׁ תִּשְׁכַּנּוּ לוֹ: אִם־חִבֵּל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת רַעְדָּא עַד־כָּא הַשְׁמִשׁ תִּשְׁכַּנּוּ לוֹ: אִם מִשְׁכֹּנָא תִסָּב כְּסוּתָא דְחִכְרָךְ עַד מַעַל שְׁמַשָּׁא תַתִּיבְנָה לֹה: כֹּה כִּי הוּא כְּתִיב כְּסוּתָה קְרִי כְּסוּתוֹ לְבָדָה הוּא שְׁמִלְתוֹ לַעֲרוֹ בְּמָה יִשְׁכֵּב וְהָיָה כִּי־יִצַּעֲקֵךְ אֱלִי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חֲנֹן אָנִי: כִּי הוּא כְּסוּתוֹ לְבָדָה הוּא שְׁמִלְתוֹ לַעֲרוֹ בְּמָה יִשְׁכֵּב וְהָיָה כִּי־יִצַּעֲקֵךְ אֱלִי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חֲנֹן אָנִי: אָרִי הִיא כְּסוּתָה בְּלַחֲדָה הִיא תוֹתִיבָה לְמִשְׁכָּה בְּמָה יִשְׁכּוּב וְיִהִי אָרִי יִקְבֵּל קֳדָמִי וְאֶקְבֵּל קִבְּלָתָהּ אָרִי חֲנָנָא אָנָּה: ס רַבִּיעִי כֹה אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל וְנִשְׂאִי בְּעַמָּךְ לֹא תֹאָר: אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל וְנִשְׂאִי בְּעַמָּךְ לֹא תֹאָר:

דִּינָא לֹא תִקְלִל וְרַבָּא בְּעַמָּךְ לֹא תִלְוֶה: כֹּה מִלֹּאֲתָךְ וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרָא בְּכֹר בְּנִיךְ תִּתֵּן־לִי: מִלֹּאֲתָךְ וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרָא בְּכֹר בְּנִיךְ תִּתֵּן־לִי: בְּכֹרְךָ וְדַמְעָךְ לֹא תֹאחֲרָא בְּכֹרְךָ דְבִנְךָ תִּפְרֹשׁ קֳדָמִי: כֹּה בְּנִי־תַעֲשֶׂה לְשִׁרְךָ לְצִאֲנִךָ שְׁבַעַת יָמִים יִהְיֶה עִם־אֲמֹו בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי תִתֵּן־לִי: בְּנִי־תַעֲשֶׂה לְשִׁרְךָ לְצִאֲנִךָ שְׁבַעַת יָמִים יִהְיֶה עִם־אֲמֹו בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי תִתֵּן־לִי: כֹּה תַעֲבֹד לְתוֹרָךְ לַעֲנֶךָ שְׁבַעַת יָמִין יִהִי עִם אִמָּה בְּיוֹמָא תִּמְיָנָא תִּפְרֹשָׁה קֳדָמִי: ל וְאֲנִישִׁירְקִדָּשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשְׁרָא בְּשִׁדָּה מְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ לְכֹלֵב תִּשְׁלֹכֶנָּה אֹתוֹ: וְאֲנִישִׁירְקִדָּשׁ תִּהְיוּן לִי וּבִשְׁרָא בְּשִׁדָּה מְרַפָּה לֹא תֹאכְלוּ לְכֹלֵב תִּשְׁלֹכֶנָּה אֹתוֹ: וְאֲנִישִׁין קְדִישִׁין תִּהְיוּן קֳדָמִי וּבִשְׁרָא תִּלְיִשׁ מִן חֲנִיָּא חֲנִיָּא לֹא תִיכְלוּן לְכֹלֵב תִּרְמוֹן יָתֵה: ס א לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׁוֹא אֶל־תִּשְׁתַּת יָדְךָ עִם־רִשָּׁע לִהְיוֹת עַד חֲמָס: לֹא תִשָּׂא שְׁמַע שְׁוֹא אֶל־תִּשְׁתַּת יָדְךָ עִם־רִשָּׁע לִהְיוֹת עַד חֲמָס: לֹא תִקְבֵּל שְׁמַע דְּשִׁקָּר לֹא תִשְׁוִי יָדְךָ עִם חֲיָבָא לְמַהְרֵי לֹה סְחִיד שִׁקָּר: כ לֹא־תִתְּהִי אַחֲרֵי־רַבִּים לְרַעַת וְלֹא־תַעֲנֶנָּה עַל־רֵיב לְנִטָּה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעַת: לֹא־תִתְּהִי אַחֲרֵי־רַבִּים לְרַעַת וְלֹא־תַעֲנֶנָּה עַל־רֵיב לְנִטָּה אַחֲרֵי רַבִּים לְרַעַת: לֹא תְהִי בְּתֵר סְגִיָּאִין לְאִבְרָאָא וְלֹא תַתְּמַנַּע מִלְּאֲלָפָא מַה דְּכַעֲנֶנָּה עַל דִּינָא בְּתֵר סְגִיָּאִי שְׁלָם דִּינָא: ג וְלֹא לֹא תִתְּהִי בְּרִיבּוֹ: וְלֹא לֹא תִתְּהִי בְּרִיבּוֹ: וְעַל מִסְכִּינָא לֹא תִרְחַם בְּדִינָה: ס ד כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֵיבְךָ אוֹ חֲמֹר תַּעֲהֵב הַשֵּׁב תִּשְׁכַּנּוּ לוֹ: כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אֵיבְךָ אוֹ חֲמֹר תַּעֲהֵב הַשֵּׁב תִּשְׁכַּנּוּ לוֹ: אָרִי תִפְגַּע תוֹרָא דְסַנְאָךְ אוֹ חֲמָרָה דְטַעֲרִי אֲתִבָּא תִתִּיבְנָה לֹה: ס ה כִּי־תִרְאֶה חֲמֹר שְׁנֹאֲךָ רַבִּין תַּחַת מִשְׁאֹו וְחִדְלָתָא מַעֲזוּב לֹא עֲזוּב תַּעֲזוּב עִמּוֹ: כִּי־תִרְאֶה חֲמֹר שְׁנֹאֲךָ רַבִּין תַּחַת מִשְׁאֹו וְחִדְלָתָא מַעֲזוּב לֹא עֲזוּב תַּעֲזוּב עִמּוֹ: ס אָרִי תִחַזִּי חֲמָרָא

דסנאך רביע תחות טוענה ותתמנע מלמשבק לה
 משבק תשובק מה דבלבך עלוהי ותפרק עמה:
 חמישי לא תטה משפט אבונך בריבו: לא תטה
 משפט אבונך בריבו: לא תצלי דין מסבינך
 בדינה: ז מדבר־שקר תרחק ונקי וצדיק אל־
 תהרג כי לא־אצדיק רשע: מדבר־שקר תרחק
 ונקי וצדיק אל־תהרג כי לא־אצדיק רשע:
 מפתגמא דשקרא הוי רחיק ודכי ודי נפק (דכי)
 מן דינא לא תקטול ארי לא אצכי חבא:
 ח ושחר לא תקח כי השחר יעור פקחים
 ויסלף דברי צדיקים: ושחר לא תקח כי השחר
 יעור פקחים ויסלף דברי צדיקים: ושחר לא
 תקבל ארי שוחדא מעור חפמין ומקלקל
 פתגמין תריצין: ט וגר לא תלחץ ואתם ידעתם
 את־נפש הגר כ־גרים הייתם בארץ מצרים:
 וגר לא תלחץ ואתם ידעתם את־נפש הגר
 כ־גרים הייתם בארץ מצרים: וגיורא לא תעיקון
 ואתון ידעתון ית נפשא דגיורא ארי דגין
 הותון בארעא דמצרים: י ושש שנים תזרע
 את־ארצך ואספת את־תבואתה: ושש שנים
 תזרע את־ארצך ואספת את־תבואתה: ושית
 שנין תזרע ית ארעך ותכנוש ית עללתה:
 יא והשביעת תשמטנה ונטשתה ואכלו אביני
 עמך ויתרם תאכל חית השדה כן־תעשה
 לכרמך לזיתך: והשביעת תשמטנה ונטשתה
 ואכלו אביני עמך ויתרם תאכל חית השדה
 כן־תעשה לכרמך לזיתך: ושביעתא תשמטנה
 ותרטנה וייכלון מסכני עמך ושארהון תיכול
 חות ברא כן מעבד לכרמך לזיתך: יב ששת
 ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבת
 למען ינוח שורך וחמרך ונפש בן־אמתך
 והגר: ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי
 תשבת למען ינוח שורך וחמרך ונפש בן־אמתך
 והגר: שטא יומין מעבד עובדך וביומא שביעאה

תנוח בדיל דינח תורך וחמרך וישקוט בר
 אמתך וגיורא: יג ובכל אשר־אמרתי אליכם
 תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא
 ישמע על־פיד: ובכל אשר־אמרתי אליכם
 תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע
 על־פיד: ובכל די אמרית לכון תסתמרון ושום
 טעות עממיא לא תדכרון לא ישתמע על
 פומכון: יד שלש רגלים תחג לי בשנה: שלש
 רגלים תחג לי בשנה: תלת זמנין תחוג קדמי
 בשתא: טו את־תחג המצות תשמר שבעת ימים
 תאכל מצות באשר צויתך למועד חדש
 האביב כ־בו יצאת ממצרים ולא־יראו פני
 ריכם: את־תחג המצות תשמר שבעת ימים תאכל
 מצות באשר צויתך למועד חדש האביב כ־בו
 יצאת ממצרים ולא־יראו פני ריכם: יז תחג
 דפטיריא תשר שבקא יומין תיכול פטירא כמא
 דפקידתך לזמן ירחא דאביבא ארי בה נפקת
 ממצרים ולא יתחזון קדמי ריקנז: יח ותחג
 הקציר בפורי מעשיך אשר תזרע בשדה וחג
 האסף בצאת השנה באסףך את־מעשיך
 מן־השדה: וחג הקציר בפורי מעשיך אשר תזרע
 בשדה וחג האסף בצאת השנה באסףך את־
 מעשיך מן־השדה: יחגא דחצדא בפורי עובדך
 די תזרע בחקלא וחגא דכנשא במפקא דשתא
 במכנשא ית עובדיך מן חקלא: יט שלש פעמים
 בשנה יראה פל־זכורך אל־פני האדן: יהוה:
 שלש פעמים בשנה יראה פל־זכורך אל־פני
 האדן: יהוה: תלת זמנין בשתא יתחזון פל
 דכורך קדם רבון עלמא זי: יא לא־תזבח על־
 חמין דם־זבחי ולא־יזלון חלב־חגי עד־בקר:
 לא־תזבח על־חמין דם־זבחי ולא־יזלון חלב־חגי
 עד־בקר: לא תפוס על חמיע דם פסחי ולא
 יביתון בר מן מדבחא תרבי נכסת חגא עד
 צפרא: יב ראשית בפורי אדמתך תביא בית

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא־תִבְשֹׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ:
 רִאשִׁית בְּכוּרֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 לֹא־תִבְשֹׁל גְּדִי בְּחֵלֶב אִמּוֹ: פ רִישׁ בְּכוּרֵי אֲרָעַךָ
 תִּנְתִּי לְבֵית מִקְדָּשָׁא דַּי אֱלֹהֶךָ לֹא תִכְלוּן בָּשָׂר
 בְּחֵלֶב:

שִׁשׁ הָיָה אֲנֹכִי שָׁלַח מִלֵּאָדָּה לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֹךָ
 בְּדָרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי: הָיָה
 אֲנֹכִי שָׁלַח מִלֵּאָדָּה לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֹךָ בְּדָרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ
 אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי: הָאֵל אֲנִי שָׁלַח מִלֵּאָכָא
 גְּדָמָךְ לְמִטְרָךְ בְּאַרְחָא וְלֹא־עָלוּתְךָ לְאַתְרָא
 דְּאַתְקִנְתִּי: כֹּא הִשְׁמַר מִפְּנֵי וְשִׁמְעַת בְּקֻלּוֹ אֶל־
 תַּמָּר בּוֹ כִּי לֹא יֵשֵׁא לְפִשְׁעֵכֶם כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ:
 הִשְׁמַר מִפְּנֵי וְשִׁמְעַת בְּקֻלּוֹ אֶל־תַּמָּר בּוֹ כִּי לֹא
 יֵשֵׁא לְפִשְׁעֵכֶם כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ: אִסְתַּמַּר מִן
 קְדֻמוֹהִי וְקָבֵל לְמִימְרָהּ לֹא תִסְרֹב לְקַבְּלָהּ אֲרִי לֹא
 יִשְׁבּוֹק לְחוֹבִיכּוֹן אֲרִי בְּשְׁמִי מִימְרָה: כֹּכ כִּי אִם־
 שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקֻלּוֹ וְעֲשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר
 וְאַיְבִיתִי אֶת־אִיְבֹיךָ וְצִרְתִּי אֶת־צִרְרֶיךָ: כִּי אִם־
 שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקֻלּוֹ וְעֲשִׂיתָ כֹּל אֲשֶׁר אֲדַבֵּר
 וְאַיְבִיתִי אֶת־אִיְבֹיךָ וְצִרְתִּי אֶת־צִרְרֶיךָ: אֲרִי אִם
 קִבְּלָא תִקְבֵּל לְמִימְרָה וְתַעֲבֹד כֹּל דְּאִמְלִיל וְאִסְגִּי
 ית סְנָאָךְ וְאִעֲקִי לְדַמְעִיקִין לָךְ: כֹּכ כִּי־יִלְךָ מִלֵּאָכָא
 לְפָנֶיךָ וְהִבִּיאָךְ אֶל־הָאֱמֹרִי וְתַחֲתִי וְהַפְּרֹזִי
 וְהַפְּנֻעִי תַחֲוִי וְהִיבּוֹסִי וְהִכְחַדְתִּיו: כִּי־יִלְךָ
 מִלֵּאָכָא לְפָנֶיךָ וְהִבִּיאָךְ אֶל־הָאֱמֹרִי וְתַחֲתִי וְהַפְּרֹזִי
 וְהַפְּנֻעִי תַחֲוִי וְהִיבּוֹסִי וְהִכְחַדְתִּיו: אֲרִי יְהוָה
 מִלֵּאָכִי גְדָמָךְ וְעֵלְנָךְ לֹות אֲמֹרָאִי וְתַתָּאִי וּפְרֹזָאִי
 וּכְנַעֲנָאִי תַחֲוִי וְהִיבּוֹסָאִי וְאִשְׁצֻנּוֹן: כֹּכ לֹא־
 תִּשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם וְלֹא תַעֲשֶׂה
 כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי הֵרֵם תִּהְרָסֵם וְשִׁבְרָא תִּשְׁבַּר
 מִצְבֹּתֵיהֶם: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֱלֹהֵיהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם
 וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם כִּי הֵרֵם תִּהְרָסֵם וְשִׁבְרָא
 תִּשְׁבַּר מִצְבֹּתֵיהֶם: לֹא תִסְגֹּד לְטַעוּתְהוֹן וְלֹא
 תִּפְלַחֲנוּן וְלֹא תַעֲבֹד כְּעֹבְדֵיהוֹן אֲרִי פִגְרָא

תַּפְּגֻנּוֹן וְתַבְרָא תַּתְּבַר קַמְתְּהוֹן: כֹּכ וְעֹבְדֵיהֶם אֵת
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מִימֶיךָ
 וְהִסְרִיתִי מַחֲלָה מִקִּרְבְּךָ: וְעֹבְדֵיהֶם אֵת יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךָ אֶת־לַחְמְךָ וְאֶת־מִימֶיךָ וְהִסְרִיתִי
 מַחֲלָה מִקִּרְבְּךָ: וְתִפְלַחוּן קֳדָם יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְיִבְרַךְ
 ית מִיכְלָךְ וְיִת מִשְׁתֶּךָ וְאִעֲדִי מִרְעִין בִּישׁוֹן
 מִבִּינָךְ: ס

שְׁבִיעִי כֹכ לֹא תִהְיֶה מִשְׁכְּלָה וְעִקְרָה בְּאַרְצְךָ
 אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ אִמְלָא: לֹא תִהְיֶה מִשְׁכְּלָה
 וְעִקְרָה בְּאַרְצְךָ אֶת־מִסְפַּר יָמֶיךָ אִמְלָא: לֹא תִהִי
 מִתְּכֵלָא וְעִקְרָא בְּאַרְעָךָ ית מִנְּךָ יוֹמֶיךָ אֲשִׁלִּים:
 כֹּכ אֶת־אִימַתִּי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַפּוֹתִי אֶת־כָּל־
 הָעָם אֲשֶׁר תִּבָּא בָהֶם וְנִתְּתִי אֶת־כָּל־אִיְבֹיךָ
 אֵלֶיךָ עֲרָף: אֶת־אִימַתִּי אֲשַׁלַּח לְפָנֶיךָ וְהַפּוֹתִי אֶת־
 כָּל־הָעָם אֲשֶׁר תִּבָּא בָהֶם וְנִתְּתִי אֶת־כָּל־אִיְבֹיךָ
 אֵלֶיךָ עֲרָף: ית אִימַתִּי אֲשַׁלַּח גְּדָמָךְ וְאַתְּפַר (נ"א
 וְאַשְׁגֹּשׁ) ית כֹּל עֲמָא דְאַתְּ אִתִּי לְאַנְחָא בְּהוֹן
 וְאַמְסַר ית כֹּל בְּעָלִי דְכִבְרָךְ גְּדָמָךְ מִסּוּרֵי קְדֻלָּה:
 כֹּכ וְשִׁלַּחְתִּי אֶת־הַצֹּרְעָה לְפָנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת־
 תַּחֲוִי אֶת־הַפְּנֻעִי וְאֶת־הַחֲתִי מִלְּפָנֶיךָ: וְשִׁלַּחְתִּי
 אֶת־הַצֹּרְעָה לְפָנֶיךָ וְגִרְשָׁה אֶת־הַחֲוִי אֶת־הַפְּנֻעִי
 וְאֶת־הַחֲתִי מִלְּפָנֶיךָ: וְאֲשַׁלַּח ית עֲרֵעִיתָא גְּדָמָךְ
 וְתַתְּרֹךְ ית תַּחֲוִי ית כְּנַעֲנָאִי וְיִת תַּתָּאִי מִן גְּדָמָךְ:
 כֹּכ לֹא אֲגִרְשֶׁנוּ מִפְּנֶיךָ בְּשָׁנָה אַחַת פְּנִיתִיָּהּ
 הָאָרֶץ שְׁמֹמָה וְרַבָּה עֲלֶיךָ חֵית הַשָּׂדֶה: לֹא
 אֲגִרְשֶׁנוּ מִפְּנֶיךָ בְּשָׁנָה אַחַת פְּנִיתִיָּהּ הָאָרֶץ
 שְׁמֹמָה וְרַבָּה עֲלֶיךָ חֵית הַשָּׂדֶה: לֹא אֶתְּרַכְנוּן מִן
 גְּדָמָךְ בְּשִׁתָּא תָדָא דִּילְמָא תַּחֲוִי אֲרָעָא צְדִיא
 וְתַסְגִּי עֲלָךְ חוֹת בְּרָא: לֹא מַעֲטָא מַעֲטָא אֲגִרְשֶׁנוּ
 מִפְּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֹה וְנִחַלְתָּ אֶת־הָאָרֶץ: מַעֲטָא
 מַעֲטָא אֲגִרְשֶׁנוּ מִפְּנֶיךָ עַד אֲשֶׁר תִּפְרֹה וְנִחַלְתָּ
 אֶת־הָאָרֶץ: זְעִיר זְעִיר אֶתְּרַכְנוּן מִן גְּדָמָךְ עַד
 דְּתַסְגִּי וְתַחֲסֹן ית אֲרָעָא: לֹא וְשִׁתִּי אֶת־גְּבֻלְךָ
 מִיָּם־סוּף וְעַד־יָם פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר עַד־הַנָּהָר

כִּי | אֶתֶּן בְּיֶדְכֶם אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְגִרְשָׁתְמוֹ
מִפְּנֵי: וְשֵׁתִי אֶת־גִּבְלֶךָ מִיַּם־סוּף וְעַד־יָם
פְּלִשְׁתִּים וּמִמִּדְבָּר עַד־הַנָּהָר כִּי | אֶתֶן בְּיֶדְכֶם אֶת
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְגִרְשָׁתְמוֹ מִפְּנֵי: וְאֲשׁוּי יָת תַּחֲוֹמָךְ
מִיָּמָא דְסוּף וְעַד יָמָא דְפְלִשְׁתָּאִי וּמִמִּדְבָּרָא עַד
פֶּרֶת אַרְי אַמְסַר בִּידִיכֹון יָת יִתְבִּי אַרְעָא
וְתִתְרַכְנוּן מִן קַדְמָךְ: אֲלֵא־תִכְרַת לָהֶם
וְלֹא־לִהְיֵהֶם בְּרִית: לֹא־תִכְרַת לָהֶם וְלֹא־לִהְיֵהֶם
בְּרִית: לֹא תִגְזֹר לַהוֹן וּלְטַעֲוֹתְהוֹן קָנִים: אֲלֵא
יֵשְׁבוּ בְּאַרְצְךָ פְּרִיחְטִיאוֹ אֲתָךְ לִי כִי תַעֲבֹד
אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי־יִהְיֶה לָךְ לְמוֹקֵשׁ: לֹא יֵשְׁבוּ
בְּאַרְצְךָ פְּרִיחְטִיאוֹ אֲתָךְ לִי כִי תַעֲבֹד אֶת־
אֱלֹהֵיהֶם כִּי־יִהְיֶה לָךְ לְמוֹקֵשׁ: לֹא יִתְבוֹן בְּאַרְצְךָ
דִּילְמָא יַחֲבִיבֹן יִתָּךְ קַדְמִי אַרְי תַּפְלַח יָת טַעֲוֹתְהוֹן
אַרְי יִהוֹן לָךְ לְתַקְלָא: פ א וְאֶל־מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה
אֶל־יְהוָה אֲתָהּ וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִים
מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק: וְאֶל־מֹשֶׁה
אָמַר עֲלֶה אֶל־יְהוָה אֲתָהּ וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא
וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק:
וּלְמֹשֶׁה אָמַר סָק לָקֵדָם יְיָ אֶת וְאַהֲרֹן נָדָב
וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִין מִסְבֵּי יִשְׂרָאֵל וְתִסְגְּדוּן מִרְחֹק:
ב וּנְגַשׁ מֹשֶׁה לְבָדוֹ אֶל־יְהוָה וְהֵם לֹא יִגְשׁוּ
וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ: וּנְגַשׁ מֹשֶׁה לְבָדוֹ אֶל־יְהוָה
וְהֵם לֹא יִגְשׁוּ וְהָעָם לֹא יַעֲלוּ עִמּוֹ: וְיִתְקַרֵּב מֹשֶׁה
בְּלַחֲדוּדָהּ לָקֵדָם יְיָ וְאִנּוּן לֹא יִתְקַרְבוּן וְעָמָא לֹא
יִסְקוּן עִמָּה: ג וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֶת
פְּלִדְבְּרֵי יְהוָה וְאֵת פְּלִהֲמוֹשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־
הָעָם קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ פְּלִהֲדְבְּרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר
יְהוָה נַעֲשֶׂה: וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיְסַפֵּר לָעָם אֶת
פְּלִדְבְּרֵי יְהוָה וְאֵת פְּלִהֲמוֹשְׁפָּטִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם
קוֹל אֶחָד וַיֹּאמְרוּ פְּלִהֲדְבְּרִים אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה
נַעֲשֶׂה: וְאַתָּא מֹשֶׁה וְאַשְׁתַּעֲי לְעָמָא יָת כָּל
פְּתַגְמָיָא דִּי יָת כָּל דִּינָיָא וְאַחִיב כָּל עָמָא קָלָא
חַד וַאֲמָרוּ כָּל פְּתַגְמָיָא דִּי מַלִּיל יְיָ נַעֲבֹד:

ו וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת פְּלִדְבְּרֵי יְהוָה וַיִּשְׁפֹּם
בְּפִקֹּר וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת הַהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂר
מִצְבֵּה לְשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה
אֶת פְּלִדְבְּרֵי יְהוָה וַיִּשְׁפֹּם בְּפִקֹּר וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ תַּחַת
הַהָר וּשְׁתֵּים עָשָׂר מִצְבֵּה לְשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטֵי
יִשְׂרָאֵל: וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה יָת כָּל פְּתַגְמָיָא דִּי וַאֲקַדֵּם
בְּצַפְרָא וַיִּבְנֵא מִדְּבָחָא בְּשַׁפּוּלִי טוּרָא וְתִרְתָּא
עֶשְׂרֵי קָמָן לְתַרֵּי עֶסֶר שְׁבַטָיָא דִּי־יִשְׂרָאֵל: ה וַיִּשְׁלַח
אֶת־נְעָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלָת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים
שְׁלָמִים לַיהוָה פָּרִים: וַיִּשְׁלַח אֶת־נְעָרֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלָת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים שְׁלָמִים לַיהוָה
פָּרִים: וַיִּשְׁלַח יָת בּוֹכְרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲסִיקוּ עֲלוֹן
וְקָרִיבּוּ נִכְסַת קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ תוֹרִין: ו וַיִּקַּח
מֹשֶׁה חֲצִי הָדָם וַיִּשְׁפֹּם בְּאַגָּנַת וַחֲצִי הָדָם זָרַק
עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּקַּח מֹשֶׁה חֲצִי הָדָם וַיִּשְׁפֹּם בְּאַגָּנַת
וַחֲצִי הָדָם זָרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וַיְסִיב מֹשֶׁה פְּלָגוֹת
דָּמָא וְשׁוּי בְּמִזְרְקָא וּפְלָגוֹת דָּמָא זָרַק עַל
מִדְּבָחָא: ו וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם
וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע:
וַיִּקַּח סֵפֶר הַבְּרִית וַיִּקְרָא בְּאָזְנוֹ הָעָם וַיֹּאמְרוּ כָּל
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע: וַיְסִיב סֵפֶרָא
דְּקִיָּמָא וַיִּקְרָא קָדָם עָמָא וַאֲמָרוּ כָּל דִּי מַלִּיל יְיָ
נַעֲבֹד וְנִקְבֹּל: ה וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָדָם וַיִּזְרַק
עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דָם־הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת
יְהוָה עִמָּכֶם עַל פְּלִהֲדְבְּרִים הָאֵלֶּה: וַיִּקַּח
מֹשֶׁה אֶת־הָדָם וַיִּזְרַק עַל־הָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה דָם־
הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִמָּכֶם עַל פְּלִהֲדְבְּרִים
הָאֵלֶּה: וַיְסִיב מֹשֶׁה יָת דָּמָא וַיִּזְרַק עַל מִדְּבָחָא
לְכַפֵּרָא עַל עָמָא וַאֲמַר הָא דִּין דָּם קָיָמָא דִּגְזֹר יְיָ
עִמָּכֹון עַל כָּל פְּתַגְמָיָא הָאֵלִין: ט וַיַּעַל מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא וְשִׁבְעִים מִזִּקְנֵי
יִשְׂרָאֵל: וַסְלִיק מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאַבִּיהוּא
וְשִׁבְעִין מִסְבֵּי יִשְׂרָאֵל: י וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי

יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רִגְלָיו כַּמַּעֲשֶׂה לְבִנְתָּהּ הַסְּפִיר
וּכְעֵצִים הַשָּׁמַיִם לְטֹהֵר: וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
וְתַחַת רִגְלָיו כַּמַּעֲשֶׂה לְבִנְתָּהּ הַסְּפִיר וּכְעֵצִים
הַשָּׁמַיִם לְטֹהֵר: וַחֲזוּ יֵת יָקָר אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל
וְתַחוֹת פָּרְסָא יְקָרָה כְּעוֹבֵד אֲבָן טָבָא וּכְמַחְזִי
שְׂמִיָּא לְבִרְיוֹ: י' וְאֶל־אֲצִילִי בְּנִי יִשְׂרָאֵל לֹא
שָׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזוּ אֶת־הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ:
וְאֶל־אֲצִילִי בְּנִי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יְדוֹ וַיַּחֲזוּ
אֶת־הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ: וּלְרַבְרְבֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לֹא הָיָה נִזְקָא וַחֲזוּ יֵת יְקָרָא דִּי וַחֲזוּ חֲדָן
בְּקִרְבָּנֵיהוֹן דְּאִתְקַבְּלוּ פֻּאֲלוֹ אֶקְלִין וְשִׁמְן: ס
י' וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי מֹשֶׁה עֲלֶה אֵלַי הַהֲרָה
וְהִיחֵשְׁמָם וְאֶתְּנֶה לָךְ אֶת־לַחַת הָאֲבָן וְהַתּוֹרָה
וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֱלֹהֵי מֹשֶ�ה עֲלֶה אֵלַי הַהֲרָה וְהִיחֵשְׁמָם וְאֶתְּנֶה לָךְ
אֶת־לַחַת הָאֲבָן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי
לְהוֹרֹתָם: וַאֲמַר י' לְמֹשֶׁה סָק לְקַדְּמִי לְטוֹרָא וְהָיִי
חֲמֵן וְאֶתֵּן לָךְ יֵת לֹחֵי אֲבָנָא וְאוֹרִיתָא וְתַפְקֻדָּתָא
דְּכְתָבִית לְאַלּוּפֵיהוֹן: י' וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ
מִזְרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הַר הָאֱלֹהִים: וַיָּקָם
מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ מִזְרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הַר
הָאֱלֹהִים: וְקָם מֹשֶ�ה וַיְהוֹשֻׁעַ מִשְׁמֶשְׁנָה וּסְלַק
מֹשֶׁה לְטוֹרָא דְּאִתְגַּלִּי עֲלוּהִי יְקָרָא דִּי: י' וְאֶל־
הַזִּקְנִים אָמַר שְׁבִירְלֵנוּ בְּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב
אֵלֵיכֶם וְהָיָה אַהֲרֹן וַחֲזוֹר עִמָּכֶם מִי־בַעַל
דְּכָרִים יִגַּשׁ אֱלֹהִים: וְאֶל־הַזִּקְנִים אָמַר שְׁבִירְלֵנוּ

בְּזֶה עַד אֲשֶׁר־נָשׁוּב אֵלֵיכֶם וְהָיָה אַהֲרֹן וַחֲזוֹר
עִמָּכֶם מִי־בַעַל דְּכָרִים יִגַּשׁ אֱלֹהִים: וּלְסַבִּיא אָמַר
אוֹרִיכוּ לָנָא הָכָא עַד דְּנָתִיב לְוִתְכוֹן וְהָא אַהֲרֹן
וַחֲזוֹר עִמָּכוֹן מִן דְּאִית לֵה דִּינָא יִתְקַרֵּב
לְקַדְּמֵיהוֹן:

מַפְטוֹר טו וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל־הַהֲרָה וַיָּקָם הָעָנָן אֶת־
הַהֲרָה: וַיַּעַל מֹשֶ�ה אֶל־הַהֲרָה וַיָּקָם הָעָנָן אֶת־הַהֲרָה:
וּסְלִיק מֹשֶׁה לְטוֹרָא וְחָפָא עֲנָנָא יֵת טוֹרָא:
טו וַיִּשְׁכֵּן כְּבוֹד־יְהוָה עַל־הַר סִינַי וַיִּכַּסְּהוּ הָעָנָן
שְׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
מִתּוֹךְ הָעָנָן: וַיִּשְׁכֵּן כְּבוֹד־יְהוָה עַל־הַר סִינַי
וַיִּכַּסְּהוּ הָעָנָן שְׁשֶׁת יָמִים וַיִּקְרָא אֱלֹהֵי מֹשֶׁה בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִתּוֹךְ הָעָנָן: וַשָּׂרָא יְקָרָא דִּי עַל טוֹרָא
דְּסִינַי וְחָפְהִי עֲנָנָא שְׂמָא יוֹמִין וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה
בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְגוֹ עֲנָנָא: י' וּמִרְאָה כְּבוֹד
יְהוָה כָּאֵשׁ אֲכַלַּת בְּרָאשׁ הַהָר לְעֵינֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: וּמִרְאָה כְּבוֹד יְהוָה כָּאֵשׁ אֲכַלַּת בְּרָאשׁ
הַהָר לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַחֲזוּ יְקָרָא דִּי כָּאֵשׁ
אֲכַלָּא בְּרִישׁ טוֹרָא לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: י' וַיָּבֹא
מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל־הַהֲרָה וַיְהִי מֹשֶׁה
בְּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: וַיָּבֹא מֹשֶׁה
בְּתוֹךְ הָעָנָן וַיַּעַל אֶל־הַהֲרָה וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה: וְעַל מֹשֶׁה בְּגוֹ עֲנָנָא
וּסְלַק לְטוֹרָא וְהָיָה מֹשֶׁה בְּטוֹרָא אַרְבָּעִין יָמִין
וְאַרְבָּעִין לַיְלָן: פ פ פ

ק"ח פסוקים, עזרא"ל סימן. חנני" סימן.

הפטרה לפרשת משפטים בירמיה פרק לד

לד הַדְּבָר אֲשֶׁר־הָיָה אֶל־יְרֵמְיָהוּ מֵאֵת יְהוָה אַחֲרֵי כִרְתֹּת הַמִּלֻּךְ צִדְקִיָּהוּ בְּרִית אֶת־כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם לְקָרָא לָהֶם דְּרוֹר: ט' לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וַאֲישׁ אֶת־שַׁפְּחָתוֹ הָעֵבֶרִי וְהָעֵבֶרֶתִּי
חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָדָם בִּיהוּדִי אַחֲזִיהוּ אִישׁ: וַיִּשְׁמְעוּ כָל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ בְּבִרְיֹת
לְשַׁלַּח אִישׁ אֶת־עַבְדּוֹ וַאֲישׁ אֶת־שַׁפְּחָתוֹ חֲפָשִׁים לְבִלְתִּי עֲבָדָם עוֹד וַיִּשְׁמְעוּ וַיִּשְׁלְחוּ: י' וַיָּשׁוּבוּ
אֲחֵרֵיכֶן וַיָּשׁוּבוּ אֶת־הָעֲבָדִים וְאֶת־הַשַּׁפְּחוֹת אֲשֶׁר שְׁלְחוּ חֲפָשִׁים וַיִּכְבְּשׁוּם לְעֲבָדִים וּלְשַׁפְּחוֹת:

י ויהי דבר יהוה אליהו ויהוה אמר: כה אמר יהוה אלהי ישראל אנכי בריתי את אבותיכם ביום הוצאי אותם מארץ מצרים מבית עבדים לאמר: י מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך ועבדך שש שנים ושלחתו חפשי מעמך ולא שמעו אבותיכם אלי ולא הטו את אזנם: ט ותשבו אתם היום ותעשו את היתר של בעיני לקרא דרור איש לרעהו ותברתו ברית לפני בפני אשר נקרא שמי עליו: טו ותשבו ותחללו את שמי ותשבו איש את עבדו ואיש את שפחתו אשר שלחתם חפשים לנפשם ותכבשו אתם להיות לכם לעבדים ולשפחות: יז לכן כה אמר יהוה אתם לא שמעתם אלי לקרא דרור איש לאחיו ואיש לרעהו הגני קרא לכם דרור נאם יהוה אלהי הרב אלהי הרב ואליה רעב ונתתי אתכם לעוה לכל ממלכות הארץ: יח ונתתי את האנשים העברים את ברתי אשר לא חקמו את דברי הברית אשר ברתי לפני העגל אשר ברתי לשנים ועברו בין בתריי: טז שרי יהודה ושרי ירושלים הפרסים והכננים וכל עם הארץ העברים בין בתרי העגל: ז ונתתי אותם ביד איביהם וביד מבקשי נפשם והיתה נבלתם למאכל לעוף השמים ולבהמת הארץ: טא ואת צדקיהו מלך יהודה ואת שריו אתן ביד איביהם וביד מבקשי נפשם וביד חיל מלך בבל העלים מעליכם: טב הגני מצוה נאם יהוה והשבתי אתם ונלחמו עליה ולכדה ושרפה באש ואת ערי יהודה אתן שמה מאין ישוב: לג כה אמר יהוה אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי: טג גם זרע יעקב ודוד עבדי אמאם מקחת מזרעו משלים אל זרע אברהם ישחק ויעקב כראשיב את שבותם ורחמתי:

הפטרה לפרשת שקלים במלכים ב פרק יא יב

יא י ויבחר יהוידע את הברית בין יהוה ובין המלך ובין העם להיות לעם ליהוה ובין המלך ובין העם: יב ויבאו כל עם הארץ בית הפעל ויתצו את מזבחתיו ואת צלמיו שברו היטב ואת מתן פתן הפעל הרגו לפני המזבחות וישם הכהן פקדת על בית יהוה: יג ויקח את שרי המאות ואת הכהן ואת הרצים ואת כל עם הארץ וירדו את המלך מבית יהוה ויבאו דרך שער הרצים בית המלך וישב על כסא המלכים: ד וישמח כל עם הארץ והעיר שקטה ואת עתליהו המיתו בחרב בית המלך: יב «בן שבע שנים יהואש במלכו: ז בשנת שבע ליהוא מלך יהואש וארבעים שנה מלך בירושלים ושם אמו צביה מבאר שבע: ז ויעש יהואש הישר בעיני יהוה פלימוי אשר הורהו יהוידע הכהן: ח רק הבמות לא סרו עוד העם מזבחים ומקטרים בבמות: ט ויאמר יהואש אל הכהנים כל כסף הקדשים אשר יובא בית יהוה כסף עוזר איש כסף נפשות ערפו כל כסף אשר יעלה על לב איש להביא בית יהוה: ויקחו להם הכהנים איש

מאת מפרו והם יחזקו את־בְּרֶךְ הַבַּיִת לְכָל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בְּדֶרֶךְ: וַיְהִי בַשָּׁנָה עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשׁ שָׁנָה לְמֶלֶךְ יְהוֹאָשׁ לֹא־חִזְקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בְּרֶךְ הַבַּיִת: ^ח וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לַיהוֹדָע הַכֹּהֵן וּלְכֹהֲנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִדּוּעַ אֵינְכֶם מְחִזְקִים אֶת־בְּרֶךְ הַבַּיִת וְעַתָּה אֶל־תִּקְחוּ־לָכֶסֶף מֵאֵת מִכְרֵיכֶם כִּי־לְבָרֶךְ הַבַּיִת תִּתְּנֶהוּ: ^ט וַיֹּאמְרוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קַחַת־לָכֶסֶף מֵאֵת הָעָם וּלְבִלְתִּי חִזֹּק אֶת־בְּרֶךְ הַבַּיִת: ^י וַיֵּקֶחַ יְהוֹדָע הַכֹּהֵן אֶרְזֹן אֶחָד וַיִּקֶּב חֹר בְּדִלְתּוֹ וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ מִיָּמִין כְּבֹא־אִישׁ בֵּית יְהוָה וְנִתְּנוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים שְׂמֵרֵי הַפֶּתַח אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית־יְהוָה: ^{יא} וַיְהִי כִּרְאוֹתָם כִּי־רָב הַכֶּסֶף בְּאֶרְזֹן וַיַּעַל סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּצְרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְהוָה: ^{יב} וְנִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמֵּתָפֵן עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה הַמִּפְקָדִים בֵּית יְהוָה וַיִּוצִיאוּהוּ לְחֶרֶשִׁי הָעֵץ וּלְבָנִים הַעֲשִׂים בֵּית יְהוָה: ^{יג} וּלְגִדְרִים וּלְחֻצְבֵי הָאֵבֶן וּלְקִנּוֹת עֲצִים וְאֲכָנֵי מַחְצָב לְחִזֹּק אֶת־בְּרֶךְ בֵּית־יְהוָה וְלָכָל אֲשֶׁר־יִצָּא עַל־הַבַּיִת לְחֻצָּה: ^{יד} אֲדָּהּ לֹא יַעֲשֶׂה בֵּית יְהוָה סִפּוֹת כֶּסֶף מְזֻמָּרוֹת מְזֻרְקוֹת חֲצִצְרוֹת כָּל־כְּלִי זָהָב וְכָל־כֶּסֶף מִן־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית־יְהוָה: ^{טו} כִּי־לַעֲשֹׂי הַמְּלָאכָה יִתְּנֶהוּ וְחִזְקוּ־בּוֹ אֶת־בֵּית יְהוָה: ^{טז} וְלֹא יִחְשְׁבוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לְתֵת לַעֲשֹׂי הַמְּלָאכָה כִּי בְּאִמְנָה הֵם עֹשִׂים: ^{יז} כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוּבָא בֵּית יְהוָה לַכֹּהֲנִים יְהוֹי:

התקשרות

עושים מנוי,
ומקבלים מידי
שבוע למייל
מנה חסידיית
גדושה של

chabadisrael.co.il

ישראל • הכתובת שלך לכל עניין יהודי

התוועדות • שולחן שבת משפחתי חסידי
רעיון ממאמר חסידות • תמונה מספרת

<< המשך מעמוד 17

עלינו - יש לנו "שותף" טוב שדואג לתוצאה.
2. אנו מביטים על מעשינו לרוב כקטנים וחסרי חשיבות, אך המציאות היא שונה בתכלית.
אילו רק היינו יכולים לראות את ה"מחצית" שפועל הקב"ה בעקבותינו - ההשפעה שמהדהדת בעולם כולו ובעולמות הרוחניים העליונים, היינו מבינים עד כמה משמעותית ה"מחצית" שלנו,
אותה פעולה 'קטנה' שאנו עושים.
3. גם אם זכינו להצליח בגדול, כמו "פתחו של אולם", נזכור שאין לנו כל סיבה להתייחר בכך. בסופו של דבר, הצלחת הפעולה היא פועלו של הקב"ה, ואילו העשייה שלנו מסתכמת ב"חודו של מחט" בלבד...
(מבוסס על מאמר "כי תישא", שבת פרשת משפטים - שקלים תשל"ב)

עלינו - יש לנו "שותף" טוב שדואג לתוצאה.
2. אנו מביטים על מעשינו לרוב כקטנים וחסרי חשיבות, אך המציאות היא שונה בתכלית.
אילו רק היינו יכולים לראות את ה"מחצית" שפועל הקב"ה בעקבותינו - ההשפעה שמהדהדת בעולם כולו ובעולמות הרוחניים העליונים, היינו מבינים עד כמה משמעותית ה"מחצית" שלנו,

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ו בשבט	4.25	5.12	5.33	6.32	9.08	11.55	12.25	17.25.4	17.50
ש"ק, כ"ז בשבט	4.24	5.11	5.33	6.31	9.08	11.55	12.25	17.26.3	17.51
א', כ"ח בשבט	4.24	5.10	5.32	6.30	9.07	11.55	12.25	17.27.2	17.52
ב', כ"ט בשבט	4.23	5.09	5.31	6.29	9.07	11.55	12.25	17.28.0	17.53
ג', ל' בשבט	4.22	5.09	5.30	6.28	9.06	11.55	12.25	17.28.9	17.53
ד', א' באדר	4.21	5.08	5.29	6.27	9.06	11.55	12.25	17.29.7	17.54
ה', ב' באדר	4.20	5.07	5.28	6.26	9.05	11.55	12.25	17.30.5	17.55
ו', ג' באדר	4.19	5.06	5.27	6.25	9.04	11.55	12.25	17.31.3	17.56

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות

לוח ללימוד הרמב"ם כ"ו בשבט ה'תשפ"ו – ג' באדר ה'תשפ"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ו בשבט	הל' תלמוד תורה פרק ב-ד.	ספר קדושה הלכותיו.. ספר קרבנות.. וי"ט מצות לא תעשה.	מ"ע יא.
ש"ק	כ"ז בשבט	פרק ה-ז.	ספר טהרה הלכותיו.. ספר שופטים.. בעזרת ש-ד'.	מ"ע רט.
א'	כ"ח בשבט	הל' עבודת כוכבים וחקותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	משוך חסדך וגו'. ספר המדע והוא ספר ראשון.. הל' יסודי התורה.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת י. מז. ס. ו. ה. ב. ג. ד. טו. מ"ע קפו. מל"ת כג. כד.
ב'	כ"ט בשבט	פרק ד-ו.	פרק ב.	מל"ת טז. יז. יח. יט. כ. כא. כו. כז. כט. יד. ט. ז.
ג'	ל' בשבט	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ת יא. יב. יג. מ"ע קפה. מל"ת כה. כב. מח. נ. נא. ל. לג. לא. לב.
ד'	א' באדר	פרק י-יב.	פרק ד.	מל"ת לה. לח. לו. לז. לד. מג. מד. מ. לו. מא. מה. קעא.
ה'	ב' באדר	הל' תשובה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ה.	מ"ע עג.
ו'	ג' באדר	פרק ד-ו.	פרק ו.	מ"ע עג.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
משפטים-שקלים	16:49	18:02	17:04	18:03	16:54	18:02	17:06	18:04
תרומה	16:55	18:07	17:10	18:09	17:00	18:07	17:12	18:09

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחייו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי** ע"ה **דייטש**